

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра анатомії людини

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Анатомія людини»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компонент _____ нормативний _____

Форма здобуття освіти _____ очна _____
(очна; змішана; дистанційна)

Галузь знань _____ 22 «Охорона здоров'я» _____
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ 222 «Медицина», другий (магістерський) рівень _____
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) _____ «Медицина» _____

Курс другий _____

Силабус навчальної дисципліни розглянуто
на засіданні кафедри анатомії людини

Протокол від

“26” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

_____ проф. Вовк О.Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
загальної передфахової підготовки

Протокол від

“31” серпня 2022 року № 1

Голова методичної комісії ХНМУ з загальної
передфахової підготовки

_____ проф. Вовк О.Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

завідувач кафедри анатомії людини, д.мед.н., професор О.Ю. Вовк,

доцент кафедри анатомії людини, к.мед.н. В.Б. Ікрамов,

доцент кафедри анатомії людини, к.мед.н. О.О. Шевцов

Дані про викладача, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я, по батькові	Шевцов Олександр Олександрович
Наукова ступінь	Кандидат медичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри анатомія людини
Контактний телефон	+380509690459
Корпоративна пошта	oo.shevtsov@knm.edu.ua
Розклад занять	Згідно розкладу занять на I-II семестр

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше: <http://distance.knm.edu.ua/user/profile.php?id=10550>

Контактний тел. та E-mail кафедри: тел. (057) 700-36-26, khnmu_anatomy@ukr.net

Очні консультації: розклад та місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація: заняття проводяться за адресом: проспект Незалежності 12

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Анатомія людини» складений відповідно до Освітньо-професійної програми “Медицина” та проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 222 “Медицина”.

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Вивчення дисципліни «Анатомія людини» для медиків являє собою адаптовану до потреб медицини класичну модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним здобувачем знань у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «анатомія людини»: наука про форму, будову, походження та розвиток органів, систем і організму людини в цілому.

Міждисциплінарні зв'язки:

Анатомія людини як навчальна дисципліна:

а) базується на вивченні здобувачами медичної біології, гістології, цитології і ембріології, біофізики, латинської мови, етики, філософії, екології та інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи для вивчення здобувачами нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії, оперативної хірургії та топографічної анатомії, деонтології, пропедевтики клінічних дисциплін та формування умінь застосовувати знання з анатомії людини в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

Послання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<http://31.128.79.157:8083/course/view.php?id=496>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття кожним здобувачем знань з анатомії у світі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря.

Мета вивчення анатомії людини – *кінцеві цілі* встановлені на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (природничо-наукова підготовка) і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через

вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані **конкретні цілі** у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Кінцеві цілі дисципліни:

- *Аналізувати інформацію про будову тіла людини, системи, що його складають, органи і тканини;*
- *Визначити топографоанатомічні взаємовідносини органів і систем людини;*
- *Трактувати закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіанти мінливості органів, вади розвитку;*
- *Інтерпретувати статеві, вікові та індивідуальні особливості будови організму людини;*
- *Передбачити взаємозалежність і єдність структур і функцій органів людини їх мінливість під впливом екологічних факторів;*
- *Визначити вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини;*
- *Демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини та її тіла як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.*

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «анатомія людини» як науки є системний підхід до опису форми, будови органів, положення (топографії) частин та органів тіла в єдності з виконуваними функціями з урахуванням вікових, статевих та індивідуальних особливостей людини.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування здобувачами компетентностей:

- **інтегральні:** здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання для майбутньої професійної діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- **загальні:**

1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. професії
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. ситуації.
3. Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
4. Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички між

особистісної взаємодії.

5. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись другою мовою.
 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
 9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
 10. Здатність діяти соціально відповідальною та громадською свідомістю.
 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- **спеціальні** (фахові, предметні): здатність до оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень
-

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами наступних програмних результатів навчання:

1. Здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді.
2. Знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення.
3. Оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень.
4. Сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікабельність;
- грамотна письмова та усна мова;
- вміння виступати на публіці;
- аналітичний склад розуму;
- вміння побачити та вирішити проблему;
- хороша пам'ять;
- креативність;
- орієнтованість на результат;

- завзятість;
- стресостійкість;
- готовність виконувати рутинну роботу;
- вміння приймати рішення;
- відповідальність.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Опис дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5,0	Галузь знань 22 – «Охорона здоров'я»	Нормативна	
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність: 222 – «Медицина»	Рік підготовки:	
		2	
		Семестр	
		3	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 110 (73 %) самостійної роботи здобувача – 40 (27%)	Освітній ступінь: другий (магістерський) рівень	Лекції	
		10	
	ОПП: «Медицина»	Практичні заняття	
		100	
		Самостійна робота	
		40	
Вид контролю			
Іспит			

2.2.1. ЛЕКЦІЇ

№	ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	Кількість годин	Вид лекцій
1.	Анатомія вегетативної нервової системи. Морфо-функціональні особливості будови, кровопостачання та іннервації органів тіла людини.	2	Лекція-презентація
2.	Судини і нерви голови та шиї.	2	Лекція-презентація
3.	Судини і нерви верхньої кінцівки	2	Лекція-презентація
4.	Судини і нерви грудної та черевної порожнин.	2	Лекція-презентація
5.	Судини і нерви тазу та нижньої кінцівки.	2	Лекція-презентація
Всього		10 годин	

2.2.2. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Не має

2.2.3. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з\п	Назва теми	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Ембріогенез спинного мозку. Анатомія спинного мозку. Утворення спинномозкового нерву. Ембріогенез головного мозку. Загальна анатомія головного мозку. Основа головного мозку. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	Розповідь-пояснення, демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, використання трупного матеріалу; робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; робота з синтетичним трупом SynDaver; підготовка до ліцензійного інтегрованого іспиту КРОК-1, розв'язування ситуаційних задач, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.	Усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль, творчі завдання, індивідуальні завдання, реферати, доповіді.
2.	Анатомія кінцевого мозку. Рельєф плаща. Локалізація функцій в корі півкуль великого	4	-//-/-	-//-/-

	мозку. Тестові та ситуаційні завдання за темою.			
3.	Нюховий мозок. Мозолисте тіло. Склепіння. Базальні ядра. Бічні шлуночки. Біла речовина півкуль великого мозку. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
4.	Анатомія проміжного та середнього мозку. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
5.	Анатомія заднього мозку. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
6.	Анатомія довгастого мозку. IV шлуночок. Ромбоподібна ямка. Оболони головного і спинного мозку та їх похідні. Пазухи. Цистерни. Утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
7.	Провідні шляхи ЦНС (висхідні: шкірної чутливості та пропріоцептивні; низхідні: пірамідні та екстрапірамідні). Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
8.	Загальна естезіологія. I пара черепних нервів. Орган нюху. Допоміжний апарат зору. III, IV та VI пари черепних нервів. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
9.	Анатомія ока. Провідний шлях зорового аналізатора. II пара черепних нервів. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
10.	Анатомія вуха. Провідні шляхи слуху та рівноваги. VIII пара черепних нервів. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
11.	Анатомія органа смаку. VII пара черепних нервів. IX, X, XI та XII пари черепних нервів. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
12.	V пара черепних нервів. Вегетативні вузли голови. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
13.	Підсумкове заняття «Анатомія ЦНС. Органи чуття та черепні нерви».	4	Опитування	Вирішення пакету завдань за змістом навчального матеріалу. Оцінювання освоєння практичних навичок
14.	Загальні принципи будови і функції судинної системи. Анатомічна класифікація артерій (присерцеві, магістральні, екстраорганні, інтраорганні). Класифікація артерій за будовою стінки. Типи галуження артерій. Поняття про шляхи колатерального (обхідного) плину крові. Вікові особливості артерій. Анатомічна класифікація вен (присерцеві, магістральні,	4	Розповідь-пояснення, демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, використання трупного матеріалу; робота за віртуальним	Усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль, творчі завдання, індивідуальні завдання, реферати, доповіді.

	екстраорганні, інтраорганні). Класифікація вен за будовою стінки. Поверхневі вени, глибокі вени. Венозні сітки, венозні сплетення. Судини гемомікроциркуляторного русла, будова їх стінки і функції. Лімфатичні судини, принципи їх будови, функції.		анатомічним столом Anatomage Table; робота з синтетичним трупом SynDaver; підготовка до ліцензійного інтегрованого іспиту КРОК-1, розв'язування ситуаційних задач, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.	
15.	Анатомія вегетативної нервової системи. Загальні закономірності будови і функції. Симпатична і парасимпатична частини вегетативної нервової системи: морфологічні, функціональні відмінності, об'єкти іннервації. Центри вегетативної нервової системи в головному і спинному мозку. Периферійний відділ вегетативної нервової системи: вегетативні вузли, нерви, вегетативні сплетення.	4	-//-/-	-//-/-
16.	Аорта. Гілки дуги аорти. Загальна та зовнішня сонні артерії. Підшкірні вени шиї. Шийне сплетення. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
17.	Внутрішня сонна артерія, внутрішня яремна вена. Загальна лицева вена. X пара черепних нервів (головний та шийний відділи). Судинно-нервовий пучок шиї. Шийний відділ симпатичного стовбуру. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
18.	Плечове сплетення. Підключичні та пахвові артерії й вени. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
19.	Судини та нерви вільної частини верхньої кінцівки. Топографія судинно-нервових пучків верхньої кінцівки. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
20.	Грудна аорта. Верхня порожниста вена. Непарна та напівнепарна вени. Міжреброві нерви. X пара черепних нервів (грудний відділ). Грудний відділ симпатичного стовбуру. Нервові сплетення органів грудної порожнини. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
21.	Черевна аорта. Нижня порожниста та ворітна вени. Міжсистемні венозні анастомози. Вегетативні сплетення черевної порожнини. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-

22.	Загальна, зовнішня та внутрішня клубові артерії. Кровопостачання органів тазу. Загальна, зовнішня та внутрішня клубові вени. Особливості венозного відтоку від органів тазу. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
23.	Поперекове сплетення. Крижове та куприкове сплетення. Вегетативні нервові сплетення тазу. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
24.	Судини та нерви вільної частини нижньої кінцівки. Топографія судинно-нервових пучків нижньої кінцівки. Тестові та ситуаційні завдання за темою.	4	-//-/-	-//-/-
25.	Підсумкове заняття «Судини і нерви голови, шиї, тулуба та кінцівок». Комп'ютерне тестування за базою КРОК-І (матеріал І, ІІ та ІІІ семестрів).	4	Опитування. проходження комп'ютерного тестування за базою КРОК-1	Вирішення пакету завдань за змістом навчального матеріалу. Оцінювання освоєння практичних навичок
Всього:		100		

2.2.4. ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Не має

2.2.5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Тема	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Оволодіти умінням - демонструвати на препаратах зовнішню будову спинного і головного мозку.	1	Демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, використання трупного матеріалу; робота з віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; робота з синтетичним групом SynDaver.	ПК, ПЗ відповідно до КТП.
2.	Оволодіти умінням - малювати схему простої та складної рефлекторних дуг	1	-//-/-	-//-/-
3.	Оволодіти умінням - малювати схему внутрішньої будови спинного мозку; - відрізнити будову сірої речовини спинного мозку; - відрізнити будову білої речовини спинного мозку.	1	-//-/-	-//-/-

4.	Оволодіти умінням - малювати схему будови спинномозкового нерва.	1	-//-/-	-//-/-
5.	Оволодіти умінням - малювати схему будови похідних ромбоподібного і середнього мозку; - схему будови сірої та білої речовини довгастого мозку; - схему будови сірої та білої речовини моста; - схему будови сірої речовини мозочка; - схему будови сірої та білої речовини середнього мозку.	1	-//-/-	-//-/-
6.	Оволодіти умінням малювати - схему розміщення ядер черепних нервів в ромбоподібній ямці.	1	-//-/-	-//-/-
7.	Оволодіти умінням малювати схему - топографії провідних шляхів внутрішньої капсули.	1	-//-/-	-//-/-
8.	Оволодіти умінням малювати схему: - висхідних провідних шляхів кіркового напрямку; - висхідних провідних шляхів мозочкового напрямку.	1	-//-/-	-//-/-
9.	Оволодіти умінням малювати схеми: - низхідних шляхів пірамідної систем; - низхідних шляхів екстрапірамідної системи.	1	-//-/-	-//-/-
10.	Оволодіти умінням малювати схеми - міжболоонних просторів головного і спинного мозку.	1	-//-/-	-//-/-
11.	Оволодіти умінням - демонструвати на препаратах будову органів чуття.	1	-//-/-	-//-/-
12.	Оволодіти умінням малювати схему: - провідних шляхів зорового аналізатора;	1	-//-/-	-//-/-
13.	Оволодіти умінням малювати схему провідних шляхів слуху та рівноваги.	1	-//-/-	-//-/-
14.	Оволодіти умінням - малювати схему загальної будови черепних нервів, похідних головного мозку.	1	-//-/-	-//-/-
15.	Оволодіти умінням - малювати схему будови змішаних черепних нервів.	1	-//-/-	-//-/-
16.	Оволодіти умінням - малювати схеми будови I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII пар черепних нервів.	1	-//-/-	-//-/-
17.	Оволодіти умінням - демонструвати на препаратах черепні нерви.	1	-//-/-	-//-/-
18.	Підготовка огляду наукової літератури або проведення наукового дослідження (за вибором) :	1	-//-/-	-//-/-

	<ul style="list-style-type: none"> - Варіанти та аномалії розвитку органів травної системи; - Варіанти та аномалії розвитку органів дихальної системи; - Варіанти та аномалії розвитку органів сечової системи; - Варіанти та аномалії розвитку органів чоловічої статеві системи; - Варіанти та аномалії розвитку органів жіночої статеві системи; - Варіанти та аномалії розвитку органів імунної та ендокринної системи; - Варіанти та аномалії розвитку спинного мозку та його оболон; - Варіанти та аномалії розвитку головного мозку та його оболон; - Варіанти та аномалії розвитку органу зору; - Варіанти та аномалії розвитку органу слуху; - Шляхи відтоку лімфи від органів черевної порожнини; - Будова черепних нервів. 			
19.	<p>Оволодіти умінням</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонструвати на препаратах судини голови та шиї. 	1	-//-/-	-//-/-
20.	<p>Оволодіти умінням малювати</p> <ul style="list-style-type: none"> - загальну схему будови вегетативного вузла голови. 	1	-//-/-	-//-/-
21.	<p>Оволодіти умінням демонструвати на препаратах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - судини грудної порожнини; - судини черевної порожнини; - судини порожнини малого таза. 	1	-//-/-	-//-/-
22.	<p>Оволодіти умінням малювати</p> <ul style="list-style-type: none"> - схему будови рефлекторної дуги ВНС. 	1	-//-/-	-//-/-
23.	<p>Оволодіти умінням малювати схему будови вегетативної нервової системи</p>	1	-//-/-	-//-/-
24.	<p>Оволодіти умінням малювати загальну схему взаємовідносин між центральним і периферійними відділами симпатичної частини ВНС.</p>	1	-//-/-	-//-/-
25.	<p>Оволодіти умінням малювати загальну схему взаємовідносин між центральним і периферійними відділами парасимпатичної частини ВНС</p>	1	-//-/-	-//-/-
26.	<p>Оволодіти умінням малювати схему будови вегетативних сплетень черевної порожнини і порожнини малого таза.</p>	2	-//-/-	-//-/-
27.	<p>Оволодіти умінням демонструвати на препаратах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - судини верхніх кінцівок; - судини нижніх кінцівок. 	2	-//-/-	-//-/-

28.	Оволодіти уміння демонструвати на препаратах: - грудні нерви; - гілки шийного сплетення; - гілки плечового сплетення; - гілки поперекового сплетення; - гілки крижового та куприкового сплетення.	2	-//-/-	-//-/-
29.	Підготовка огляду наукової літератури або проведення наукового дослідження (за вибором). Аномалії розвитку артеріальних судин Аномалії розвитку венозних судин Вікова анатомія артеріальних судин	2	-//-/-	-//-/-
30.	Підготовка до екзамену	2	-//-/-	-//-/-
	Разом	40		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни (ПНД) та підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Додаток 4
до п. 3.2.2 Інструкції,
затвердженої
наказом ХНМУ
від 21.08.2021 № 181

Таблиця 4

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з дисциплін

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих

«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Підсумковий бал за (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицями 1.

Додаток 1
до п. 2.6 Інструкції,
затвердженої
наказом ХНМУ
від 21.08.2021 № 181

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Оцінювання самостійної роботи здобувача

Матеріал для самостійної роботи здобувачів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю.

Оцінювання тем, які виносяться тільки на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються при підсумковому занятті.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (не більше 10).

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються здобувачеві тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів.

Підсумкове заняття

Підсумкове заняття (далі - ПЗ) обов'язково проводиться згідно з робочою навчальною програмою з дисципліни (далі-РНПД) протягом семестру за розкладом, під час занять.

Прийом **ПЗ** здійснюється викладачем академічної групи або проводиться обмін суміжних груп між викладачами.

Кафедра забезпечила для підготовки до **ПЗ** на інформаційному стенді такі матеріали:

- перелік теоретичних питань (у т.ч. питання із самостійної роботи);
- перелік практичних навичок;
- критерії оцінки знань і умінь здобувачів;
- графік відпрацювання здобувачами пропущених занять впродовж семестру.

Рекомендації щодо проведення підсумкового заняття:

1. Вирішення пакету завдань за змістом навчального матеріалу, який включає наступне:
2. Оцінювання освоєння практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»);
3. Під час оцінювання знань здобувача з теоретичних питань, що входять до даного підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу виставляється традиційна оцінка, яка конвертується у багатобальну шкалу разом з оцінками за ПНД (таблиця 1).

Іспит

Іспит з «Анатомії людини» - це процес, протягом якого перевіряються отримані знання за два семестри:

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних навичок.

Для проведення іспиту встановлюється розклад сесії, затверджений ректором ХНМУ, із зазначенням конкретних дат складання іспитів, які відведені за межі семестру.

Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Технологія проведення іспиту:

1. Оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за всіма темами дисципліни вибірково проводиться в день іспиту по екзаменаційному білету.

Критерії оцінювання практичних навичок і теоретичних знань (табл. 2, 3).

Додаток 5
до пп. 4.1.3
Інструкції,
затвердженої
наказом ХНМУ
від 21.08.2021 № 181

Таблиця 5

Критерії оцінювання практичних навичок

Кількість навичок	«5»	«4»	«3»		
1	8	6,5	5	Відповідь за білетами практичної частини	За кожен практичну навичку здобувач одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Оцінювання теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають питання по всім темам дисципліни.

Таблиця 6

Критерії оцінювання теоретичних знань

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають питання теоретичної частини дисципліни	За кожну відповідь здобувач отримує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Іспит - проводиться екзаменаторами, затвердженими наказом ректора університету.

Допуск до **іспиту** визначається у балах як середнє арифметичне балів ПНД за 1-3 семестри, min - 70, max - 120 та **при відсутності пропусків аудиторних занять та незадовільних оцінок. Пропуски аудиторних занять та оцінки «незадовільно» відпрацьовуються в обов'язковому порядку.**

Іспит оцінюється від 50 до – 80 балів.

Оцінка з дисципліни - є сума балів за **ПНД** та **іспиту** від min – 120 до max - 200 і відповідає традиційній оцінці: «задовільно», «добре», «відмінно».

Одержана здобувачем кількість балів з дисципліни далі оцінюється за 200 бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно»)(табл. 4).

ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- Оцінка з дисципліни

Дисципліна вивчається протягом 3-х семестрів, оцінка з дисципліни визначається як середнє арифметичне балів за три семестри, протягом яких вивчалась дисципліна, які переводяться у 120-бальну шкалу ECTS (табл.1) з додаванням балів, одержаних безпосередньо на іспиті, мінімальна кількість балів-50; максимальна -80.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати за вивчення дисципліни – 200 балів, у тому числі максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність – 120 балів, а також максимальна кількість балів за результатами іспиту - 80 балів. Мінімальна кількість балів становить 120, у тому числі мінімальна поточна навчальна діяльність – 70 та за результатами іспиту – 50 балів.

- Оцінка з дисципліни - є сума балів за **ПНД** та **іспиту** від min – 120 до max - 200 і відповідає традиційній оцінці: «задовільно», «добре», «відмінно».
- Одержана здобувачем кількість балів з дисципліни далі оцінюється за 200 бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно») (табл. 4).

**Відповідність оцінювання дисципліни в балах
оцінюванню в ECTS та традиційної оцінки**

Оцінка дисципліни в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Традиційна оцінка з дисципліни
180–200	A	5
160–179	B	4
150–159	C	4
130–149	D	3
120–129	E	3

Відповідно до кількості одержаних балів заповнюється відомість успішності здобувачів з дисципліни (форма У – 5.03Б) та додаток з персональним обліковим складом здобувачів, що не виконали вимоги навчальних програм дисциплін (F, Fx). Оцінка Fx виставляється здобувачам, які були допущені до іспиту, але не склали його. Оцінка F виставляється здобувачам, які не допущені до іспиту

**3.2. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 222 – «МЕДИЦИНА»**

I Анатомія опорно-рухового апарату

1. Предмет та зміст анатомії
2. Сучасні напрями розвитку анатомії.
3. Методи дослідження в анатомії.
4. Розвиток анатомії в Україні.
5. Анатомічна школа Харківського Національного медичного університету.
6. Основні осі і площини тіла людини.
7. Визначення скелета; основні функції скелета.
8. Кістка як орган.
9. Класифікація кісток.
10. Загальний план будови хребців.
11. Особливості будови шийних, грудних і поперекових хребців.
12. Будова крижової кістки і куприка.
13. Хребтовий стовп в цілому. Відділи хребтового стовпа.
14. Класифікація ребер. Будова I-XII ребер.
15. Будова груднини.
16. Грудна клітка в цілому.
17. Відділи черепа. Норми (положення) черепа.
18. Мозковий череп: кістки які його утворюють.
19. Потилична кістка: частини, їх будова.
20. Лобова кістка: частини, їх будова.
21. Тім'яна кістка: поверхні, краї, кути.
22. Решітчаста кістка: частини, їх будова.
23. Клиноподібна кістка: частини, їх будова.
24. Скронева кістка: частини, їх будова.
25. Канали скроневої кістки.
26. Лицевий череп. Верхня щелепа: частини, відростки, їх будова.
27. Нижня щелепа: частини, їх будова.
28. Нижня носова раковина, леміш, під'язикова кістка: їх будова.
29. Сльозова, носова, вилична, піднебінна кістки: їх будова.
30. Скронева ямка: межі, стінки.
31. Підскронева ямка: межі, стінки, сполучення.
32. Крило-піднебінна ямка: межі, стінки, сполучення.
33. Очна ямка: межі очноямкового входу, стінки, сполучення.
34. Носова порожнина: межі входу і виходу носової порожнини, її стінки.
35. Носові ходи: їх будова, сполучення.
36. Кісткове піднебіння, його будова.
37. Анатомічні утворення внутрішньої і зовнішньої поверхні склепіння черепа.
38. Анатомічні утворення зовнішньої основи черепа.
39. Внутрішня основа черепа: межі, будова, сполучення передньої черепної ямки.
40. Внутрішня основа черепа: межі, будова, сполучення середньої черепної ямки.
41. Внутрішня основа черепа: межі, будова, сполучення задньої черепної ямки.
42. Вікові особливості будови кісток черепа.
43. Частини і будова трубоччастих кісток.

44. Верхня кінцівка: її частини і кістки, що їх утворюють.
45. Кістки поясу верхньої кінцівки: лопатка та ключиця.
46. Плечова кістка: частини, будова.
47. Променева кістка: частини, будова.
48. Ліктьова кістка: частини, будова.
49. Кисть: відділи; будова кісток зап'ястка, кісток п'ястка та фаланг пальців кисті.
50. Нижня кінцівка: її частини і кістки, що їх утворюють.
51. Кульшова кістка: будова. В наслідок зрощення яких кісток вона утворюється?
52. Клубова кістка: частини, будова.
53. Лобкова кістка: частини, будова.
54. Сіднична кістка: частини, будова.
55. Таз в цілому: його частини. Статеві та вікові особливості тазу. Основні розміри тазу.
56. Стегнова кістка: частини, будова.
57. Великогомілкова кістка: частини, будова.
58. Малогомілкова кістка: частини, будова.
59. Стопа: відділи, кістки що їх утворюють. Будова заплеснових кісток, плеснових кісток, фаланг пальців стопи.
60. Класифікація з'єднань кісток: неперервні та перервні з'єднання.
61. Синдесмози: визначення, види, приклади.
62. Синхондрози: визначення, класифікація, приклади.
63. Синостози: визначення, утворення, приклади.
64. Суглоб: визначення, основні компоненти суглоба.
65. Додаткові компоненти суглобів.
66. Анатомічна класифікація суглобів: прості та складні суглоби, комплексні, комбіновані, визначення і приклади.
67. Назвати головні осі і рухи, які здійснюються в суглобі навколо цих осей. Класифікація суглобів за кількістю рухів.
68. Одноосьові суглоби: визначення, види одноосьових суглобів за формою суглобових поверхонь, функції, приклади.
69. Двохосьові суглоби: визначення, види двохосьових суглобів за формою суглобових поверхонь, функції, приклади.
70. Багатоосьові суглоби: визначення, види багатоосьових суглобів за формою суглобових поверхонь, функції, приклади.
71. Хребет в цілому: будова, згини, вікові особливості.
72. З'єднання між тілами хребців: класифікація, будова міжхребцевого диску, його функціональне значення; зв'язки, що укріплюють з'єднання між тілами хребців.
73. З'єднання між крижовою кісткою і куприком: класифікація, будова, зв'язки крижово-куприкового з'єднання.
74. Грудна клітка в цілому: будова, вікові, статеві та індивідуальні особливості.
75. Класифікація з'єднання кісток черепа: неперервні і перервні з'єднання.
76. Тім'ячка черепа: їх будова, функціональне значення, терміни скостеніння.
77. Скренево-нижньощелепний суглоб: будова, класифікація, рухи.
78. З'єднання черепа з хребтом: будова, класифікація, рухи.
79. З'єднання кісток плечового пояса: суглоби, їх суглобові поверхні, додаткові компоненти, межі прикріплення капсули, зв'язковий апарат, класифікація, рухи.
80. Плечовий суглоб: суглобові поверхні, додаткові компоненти, межі прикріплення капсули, зв'язковий апарат, класифікація.
81. Ліктьовий суглоб: назвати суглоби, що його утворюють, їх будова.
82. З'єднання кісток передпліччя: проксимальний променево-ліктьовий суглоб, міжкісткова перетинка, дистальний променево-ліктьовий суглоб; їх будова, класифікація.
83. Променево-зап'ястковий суглоб: суглобові поверхні кісток, які його утворюють, внутрішньосуглобовий диск, межі прикріплення капсули, зв'язковий апарат, класифікація, рухи.
84. Суглоби кисті: середньозап'ястковий суглоб, його суглобові поверхні, внутрішньо-суглобові зв'язки.
85. Суглоби кисті: міжп'ясткові суглоби та зап'ясткове-п'ясткові суглоби, їх суглобові поверхні, зв'язковий апарат. Особливості I зап'ясткове-п'ясткового суглоба його класифікація.
86. Суглоби кисті: п'ястково-фалангові та міжфалангові суглоби, їх суглобові поверхні, зв'язковий апарат, класифікація, рухи.
87. З'єднання кісток таза: класифікація.
88. Крижово-клубовий суглоб: суглобові поверхні кісток, що його утворюють, межі

- прикріплення капсули, зв'язковий апарат, класифікація, рухи.
89. Зв'язковий апарат таза. Назвати та продемонструвати отвори, які утворюються зв'язками таза.
 90. Кульшовий суглоб: суглобові поверхні кісток, які його утворюють, додаткові компоненти, межі прикріплення капсули, зв'язковий апарат, класифікація, рухи.
 91. Колінний суглоб: суглобові поверхні кісток, що його утворюють, класифікація, рухи. Додаткові компоненти: меніски, внутрішньосуглобові зв'язки, складки, синовіальні сумки, зв'язковий апарат.
 92. З'єднання кісток гомілки: види, їх будова, класифікація.
 93. Надп'яtkово-гомілковий суглоб: суглобові поверхні кісток, які його утворюють, межі прикріплення капсули, зв'язковий апарат, класифікація, рухи.
 94. Суглоби стопи: з'єднання між кістками заплесна, види, їх суглобові поверхні та зв'язки, що їх укріплюють.
 95. Поперечний суглоб стопи: суглоби, що його утворюють, зв'язковий апарат.
 96. Суглоби стопи: заплесно-плесневі та міжплеснові суглоби, їх суглобові поверхні, зв'язковий апарат, класифікація.
 97. Суглоби стопи: плесне-фалангові суглоби та міжфалангові суглоби стопи, їх суглобові поверхні, зв'язковий апарат.
 98. Склепіння стопи: визначення, утворення, функції.
 99. М'яз, як орган: визначення, внутрішня будова.
 100. Допоміжні апарати м'язів.
 101. Класифікація м'язів за формою, положенням, напрямком волокон, відношенням до суглобів та функцій.
 102. Біомеханіка м'язів, їх дія на суглоби, поняття про початок і прикріплення м'язів, про рухому і нерухому точки.
 103. М'язи спини: класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 104. М'язи грудної клітки: класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 105. Діафрагма: визначення, топографія, частини та їх будова; отвори та їх вміст, трикутники, функції.
 106. М'язи живота: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 107. Фасції тулуба (поверхнева, власна, внутрішньогрудна, нутрощева): їх топографія і функціональне значення.
 108. Піхва прямого м'яза живота: стінки та їх будова.
 109. Біла лінія живота: топографія, будова.
 110. Пахвинний канал: стінки, кільця і їх будова, вміст.
 111. М'язи шиї: класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 112. Топографія шиї: ділянки, трикутники, міжм'язові простори, їх межі.
 113. Фасції шиї: топографічна класифікація за В.М. Шевкуненко, описати хід фасцій та їх походження; відношення до м'язів, внутрішніх органів, судинно-нервових пучків шиї. Визначити міжфасціальні простори, їх вміст та сполучення.
 114. Шийна фасція: анатомічна класифікація, описати хід пластинок, їх відношення до м'язів; визначити міжфасціальні простори, їх сполучення та зміст. Провести аналогію між фасціями за анатомічною і топографоанатомічною класифікаціями.
 115. М'язи голови: класифікація. Жувальні м'язи: будова (початок, прикріплення), функції.
 116. М'язи голови: класифікація. М'язи лица (мімічні м'язи): відміни мімічних м'язів від решти скелетних м'язів; будова (початок, прикріплення), функції.
 117. М'язи плечового поясу: будова (початок, прикріплення), функції.
 118. М'язи плеча: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 119. М'язи передпліччя (передня група): топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 120. М'язи передпліччя (задня група): топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 121. М'язи кисті: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
 122. Фасції верхньої кінцівки та їх похідні (міжм'язові перетинки, футляри та їх вміст, фіброзні і кістково-фіброзні канали та їх вміст).
 123. Тримачі м'язів-згиначів передпліччя: утворення, топографія, канали, їх вміст.

124. Тримачі м'язів-розгиначів передпліччя: утворення, топографія, кістково-фіброзні канали в ділянці зап'ястка, їх вміст.
125. Синовіальні піхви кисті: їх будова, топографія, функціональне і практичне значення.
126. Пахвова ямка: межі, стінки.
127. Пахвова порожнина: стінки, трикутники, отвори (їх межі та вміст).
128. Топографія плеча: борозни, канал променевого нерва, ліктьова ямка, їх межі та вміст.
129. Топографія передпліччя: борозни, їх межі та вміст.
130. М'язи тазу: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
131. М'язи стегна: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
132. М'язи гомілки: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
133. М'язи стопи: топографічна класифікація, будова (початок, прикріплення), функції.
134. Фасції нижньої кінцівки: клубова фасція та її похідні (клубово-гребінна дуга, судинна затока, м'язова затока, їх утворення та вміст).
135. Фасції нижньої кінцівки: широка фасція та її похідні (підшкірний розтвір, його серпоподібний край, утворення та вміст).
136. Фасції нижньої кінцівки: фасції гомілки та її похідні (тримачі м'язів розгиначів, тримачі м'язів згиначів, тримачі малогомілкових м'язів), топографія і вміст фіброзних і кістково-фіброзних каналів нижньої кінцівки.
137. Топографія тазу: над- і підгрушоподібний отвір, затульний канал, їх межі, утворення і вміст.
138. Топографія стегна: м'язова і судинна затоки, стегнове кільце, їх утворення, межі, вміст.
139. Топографія стегна: клубово-гребінна борозна, передня борозна стегна, стегновий трикутник, їх утворення, межі, вміст.
140. Привідний канал: стінки, отвори, вміст.
141. Підколінна ямка: її межі, дно, зв'язок з каналами стегна і гомілки.
142. Топографія гомілки: гомілкове-підколінний канал, верхній та нижній м'язово-гомілкові канали, їх утворення, сполучення, вміст.
143. Стегновий канал: стегнове кільце (вхід), підшкірний розтвір (вихід), їх межі; стінки стегнового каналу.
144. Фасції стопи, топографія стопи: борозни підошви стопи, їх межі і вміст.

II Внутрішні органи. Анатомія систем регуляції.

145. Системи внутрішніх органів: визначення, назвати органи, які утворюють ці системи, дати загальну характеристику функцій цих систем.
146. Класифікація внутрішніх органів. Загальний план будови трубчастих органів.
147. Ротова порожнина, її відділи. Власне ротова порожнина, її стінки, сполучення.
148. Піднебіння: частини. Тверде піднебіння, його будова.
149. Піднебіння: частини. М'яке піднебіння, частини, будова.
150. Язик: частини, будова; особливості слизової оболонки язика, функції язика.
151. Анатомічна класифікації м'язів язика, їх морфо-функціональна характеристика; функції язика.
152. Зуби: частини зуба, тканини зуба.
153. Постійні зуби: формула. Молочні зуби, їх формула. Терміни прорізування молочних зубів.
154. Характеристика зубів верхньої щелепи.
155. Характеристика зубів нижньої щелепи.
156. Ротові залози: класифікація. Малі слинні залози, їх топографія і морфо-функціональна характеристика. Привушна залоза: топографія, будова.
157. Ротові залози: класифікація. Піднижньощелепна залоза: топографія, будова. Під'язикова залоза: топографія, будова.
158. Зів: межі, сполучення.
159. Глотка: топографія, частини, їх сполучення; лімфатичне кільце глотки.
160. Глотка: будова слизової, м'язової і

- зовнішньої оболонки.
161. Стравохід: частини, їх топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія).
 162. Стравохід: будова стінки, анатомічні і фізіологічні звуження стравоходу.
 163. Ділянки передньої черевної стінки.
 164. Шлунок: топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія), частини.
 165. Шлунок: будова стінки; описати будову слизової оболонки. Рентгенанатомія шлунка.
 166. Шлунок: будова стінки; описати будову м'язової і серозної оболонки.
 167. Тонка кишка: відділи, їх топографія, відношення до очеревини.
 168. Дванадцятипала кишка: частини, їх топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія).
 169. Тонка кишка: будова стінки; відношення до очеревини.
 170. Тонка кишка: будова слизової оболонки тонкої кишки.
 171. Товста кишка: відділи, їх топографія (голотопія, синтопія).
 172. Товста кишка: будова стінки (особливості будови слизової, м'язової і серозної оболонки), відношення до очеревини.
 173. Сліпа кишка: топографія (голотопія, синтопія), особливості будови.
 174. Частини та згини ободової кишки, їх топографія (голотопія, синтопія), відношення до очеревини.
 175. Особливості будови стінки ободової кишки. Рельєф її слизової оболонки.
 176. Пряма кишка: частини, згини, відношення до очеревини, топографія у чоловіків і у жінок.
 177. Пряма кишка: особливості будови слизової, м'язової і зовнішньої оболонки.
 178. Печінка: зовнішня будова; рельєф діафрагмової і нутрощевої поверхонь.
 179. Печінка: топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія), зв'язки печінки, відношення до очеревини.
 180. Печінка: внутрішня будова (частки, частини, сегменти, часточки).
 181. Жовчний міхур: топографія, частини, будова стінки, функції.
 182. Загальна жовчна протока: топографія, будова, функції.
 183. Підшлункова залоза: частини, їх топографія (скелетотопія, синтопія), відношення до очеревини.
 184. Екзокринні та ендокринні відділи підшлункової залози, шляхи виведення продуктів їх діяльності.
 185. Очеревина: визначення, загальна характеристика; порожнина очеревини, її вміст.
 186. Очеревина: загальна характеристика. Чепці, зв'язки, брижі, їх будова та утворення.
 187. Очеревинна порожнина: відділи (поверхи), їх межі.
 188. Верхній поверх очеревинної порожнини: печінкова сумка, її межі і сполучення.
 189. Верхній поверх очеревинної порожнини: передшлункова сумка, її межі і сполучення.
 190. Верхній поверх очеревинної порожнини: чепцева сумка, її межі і сполучення.
 191. Середній поверх очеревинної порожнини: канали, синуси, закутки, складки, ямки.
 192. Нижній поверх очеревинної порожнини: заглибини; хід очеревини в малому тазі у чоловіків та жінок.
 193. Загальна характеристика органів дихальної системи.
 194. Ніс: частини, будова.
 195. Носова порожнина: частини, їх будова та сполучення.
 196. Носова порожнина: носові ходи, їх будова та сполучення.
 197. Приноскові пазухи: топографія, сполучення, функції, вікові особливості. Рентгенанатомія приноскових пазух.
 198. Гортань: топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія).
 199. Гортань: хрящі, суглоби, зв'язки, м'язи, їх будова.
 200. Порожнина гортані: частини, їх будова, межі.
 201. Голосова щілина: межі, утворення, частини.
 202. Трахея і бронхи: топографія, будова стінки.
 203. Легені: топографія, зовнішня будова.
 204. Корінь легені: топографія, склад.
 205. Легені: частки, бронхо-легеневі сегменти, часточки; їх будова.

- Рентгенанатомія легень.
206. Бронхіальне дерево: розгалуження, будова стінки, функції.
207. Альвеолярне дерево: розгалуження, будова стінки.
208. Ацинус: визначення, будова, функції.
209. Плевра: загальна характеристика, функції; плевральна порожнина, її закутки.
210. Межі плевральних мішків.
211. Середостіння: визначення, класифікації.
212. Середостіння: Органи, судини та нерви переднього середостіння.
213. Середостіння: Органи, судини та нерви заднього середостіння.
214. Які органи належать до сечової системи, їх функції.
215. Нирки: зовнішня будова.
216. Нирки: топографія правої і лівої нирки (голотопія, скелетотопія, синтопія).
217. Нирки: оболонки нирки. Описати фасцію нирки.
218. Нирки: фіксуючий апарат нирки.
219. Нирки: будова нирки на фронтальному розтині.
220. Нирки: структурно-функціональна одиниця нирки, її складові частини.
221. Нирки: шляхи виділення сечі (компоненти екскреторних шляхів нирки).
222. Ниркова пазуха (синус), її зміст. Будова стінки макроскопічної частини екскреторних шляхів нирки.
223. Сечовід: частини, топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія).
224. Сечовід: будова стінки; звуження.
225. Сечовий міхур: частини, топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія), відношення до очеревини.
226. Сечовий міхур: трикутник сечового міхура, його межі (особливості слизової оболонки на цій ділянці).
227. Жіночий сечівник; топографія, будова стінки.
228. Які органи належать до жіночої статеві системи, їх функції.
229. Яечник: топографія, зв'язки, будова, функції.
230. Матка: топографія, положення матки, зв'язки матки, відношення до очеревини.
231. Матка: частини, будова стінки, відношення до очеревини, функції.
232. Шийка матки: частини, особливості будови слизової оболонки.
233. Маткова труба: топографія, частини, будова стінки, відношення до очеревини, функції.
234. Піхва: топографія, склепіння, будова стінки.
235. Зовнішні жіночі статеві органи: топографія, будова.
236. Молочна залоза: топографія, будова.
237. Чоловічі статеві органи: класифікація.
238. Оболонки яєчка. Процес опускання яєчка.
239. Яечко: топографія, зовнішня будова.
240. Яечко: внутрішня будова, функції.
241. Над'яєчко: топографія, частини, будова, функції.
242. Сім'явиносна протока: розміри, частини, топографія, будова стінки, функції.
243. Сім'яний пухирець: топографія, будова, функції. Сім'явипорскувальна протока.
244. Сім'яний канатик: його склад, топографія, початок, кінець, оболонки.
245. Передміхурова залоза: частини, внутрішня будова, функції.
246. Статевий член: частини, зовнішня будова.
247. Чоловічий сечівник: частини, їх топографія, звуження і розширення. Цибулинно-сечівникова залоза.
248. Промежина: визначення промежини в вузькому і широкому розумінні, частини, їх межі.
249. Сечостатева діафрагма: межі, м'язи і фасції, що її утворюють.
250. Тазова діафрагма: межі, м'язи і фасції, що її утворюють.
251. Сідничо-відхідникова ямка: її стінки, зміст.
252. Органи імунної системи: загальні закономірності будови, функції.
253. Кістковий мозок: топографія, будова, функції, вікові особливості.
254. Загруднинна залоза (тимус): топографія, будова, функції, вікові особливості.
255. Селезінка: топографія, зовнішня будова, внутрішня будова, функції.
256. Лімфатичне (лімфоїдне) кільце глотки: мигдалики, що його утворюють, їх

- топографія, будова, функції.
257. Лімфатичні (лімфоїдні) вузли, класифікація, топографія, будова, функції.
258. Ендокринні залози: загальні закономірності будови, класифікація.
259. Щитоподібна залоза: топографія (голотопія, скелетотопія, синтопія), частини, будова, функції.
260. Прищитоподібні залози: топографія, будова, функції.
261. Надниркові залози: топографія правої і лівої надниркових залоз, будова, функції.
262. Хромафінні тіла (параганглії): топографія, будова, функції.
263. Гіпофіз: топографія, частини, функції.
264. Шишкоподібна залоза: топографія, функції.
265. Ендокринна частина підшлункової залози: будова, функції.
266. Серцево-судинна система: компоненти, функції.
267. Серце: топографія, варіанти положення серця, зовнішня будова.
268. Серце: камери серця, рельєф внутрішніх поверхонь.
269. Праве передсердя: судини, які в нього впадають, вушко, рельєф внутрішньої поверхні, міжпередсердна перегородка.
270. Правий шлуночок: сполучення, будова, рельєф внутрішньої поверхні.
271. Ліве передсердя: судини, які в нього впадають, вушко, рельєф внутрішньої поверхні.
272. Лівий шлуночок: сполучення, будова, рельєф внутрішньої поверхні.
273. Клапани серця: топографія, будова.
274. Серце: будова стінки.
275. Провідна система серця: вузли, пучки, їх топографія, функції.
276. Серце: джерела кровопостачання.
277. Осердя (перикард): будова, порожнини, зачатки.
278. Серце: проекція серця на передню стінку грудної клітки.
279. Серце: ділянки аускультативні клапанів серця.
280. Велике коло кровообігу.
281. Мале коло кровообігу.
282. Кровообіг плода.
- III Анатомія центральної нервової системи (ЦНС). Анатомія аналізаторів.**
283. Нервова система: функції, класифікація.
284. Нейрон: визначення, частини нейрона, морфологічна та функціональна класифікація нейронів, їх будова, топографія, функції.
285. Сіра речовина центральної нервової системи: будова, функції.
286. Біла речовина центральної нервової системи: будова, функції.
287. Нервові волокна, пучки, корінці, нерви: їх будова. Нервові вузли: класифікація, топографія, функції.
288. Будова простої і складної рефлекторної дуги.
289. Розвиток центральної нервової системи в ембріогенезі.
290. Спинний мозок: розвиток, топографія, верхня і нижня межі, зовнішня будова.
291. Сегменти спинного мозку: визначення, межі.
292. Будова спинного мозку на повздожньому розтині.
293. Будова спинного мозку на поперечному розтині: рога, їх відношення до сегментів.
294. Сіра речовина спинного мозку: задні рога, типи нейронів, що їх утворюють; ядра і функціональна характеристика.
295. Сіра речовина спинного мозку: бічні рога, типи нейронів, що їх утворюють; ядра і функціональна характеристика в різних сегментах.
296. Сіра речовина спинного мозку: передні рога, типи нейронів, що їх утворюють; ядра і функціональна характеристика.
297. Біла речовина спинного мозку: передні канатики, їх межі, провідні шляхи, що їх утворюють.
298. Біла речовина спинного мозку: бічні канатики, їх межі, провідні шляхи, що їх утворюють.
299. Біла речовина спинного мозку: задні канатики, їх межі, провідні шляхи, що їх утворюють.
300. Спинномозковий вузол: топографія, будова, функції.
301. Задні корінці спинномозкових нервів: утворення, топографія, функціональне значення.
302. Передні корінці спинномозкових нервів: утворення, топографія,

- функціональне значення
303. Спинномозковий нерв: утворення, топографія, гілки; відповідність сегментам спинного мозку
304. Оболони спинного мозку, простори між ними, їх вміст.
305. Фіксуючий апарат спинного мозку: утворення, топографія.
306. Розвиток головного мозку: джерела, стадії трьох та п'яти мозкових пухирів, їх похідні.
307. Головний мозок: частини (анатомічна класифікація).
308. Півкулі великого мозку: поверхні, частки, їх межі.
309. Рельєф лобової частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі лобової частки.
310. Рельєф тім'яної частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі тім'яної частки.
311. Рельєф скроневої частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі скроневої частки.
312. Рельєф потиличної частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі потиличної частки.
313. Біла речовина півкуль великого мозку: класифікація волокон, функціональне значення.
314. Біла речовина півкуль великого мозку: внутрішня капсула, її топографія, частини, провідні шляхи, що проходять в кожній частині.
315. Мозолисте тіло, його топографія, частини, функціональне значення.
316. Склепіння мозку: його топографія, частини, функціональне значення.
317. Нюховий мозок: частини, їх компоненти, функціональне значення.
318. Базальні ядра: топографія, частини, функціональне значення.
319. Смугасте тіло: топографія, частини, функціональне значення.
320. Бічні шлуночки: топографія, стінки, сполучення.
321. Частини бічного шлуночка: топографія, стінки, сполучення.
322. Лімбічна система: компоненти, функціональне значення.
323. Проміжний мозок: частини.
324. Таламус: зовнішня будова; ядра таламуса, їх функціональне значення.
325. Метаталамус: частини, їх функціональне значення.
326. Епіталамус: частини, їх функціональне значення.
327. Шишкоподібна залоза: топографія, функції.
328. Гіпоталамус: частини, зовнішня будова, ядра, їх топографія, функціональне значення.
329. Гіпофіз: топографія, частини, функції.
330. Третій шлуночок: стінки, сполучення.
331. Середній мозок: межі, зовнішня будова, частини.
332. Середній мозок: покрівля, зовнішня будова, сіра речовина, її функціональне значення, провідні шляхи.
333. Стовбур головного мозку: межі, частини, зовнішня будова.
334. Стовбур головного мозку: характеристика ядер черепних нервів.
335. Перешийок ромбоподібного мозку: його частини.
336. Міст: межі, зовнішня будова.
337. Міст: сіра і біла речовина, будова, топографія, функціональне значення.
338. Ромбоподібна ямка: утворення, межі, рельєф. Проекція ядер черепних нервів.
339. Ядра черепних нервів, які розташовані в дорзальній частині моста; їх функціональна характеристика.
340. Ядра черепних нервів, які розташовані в дорзальній частині довгастого мозку; їх функціональна характеристика.
341. Четвертий шлуночок: топографія, стінки, сполучення.
342. Мозочок: розвиток, зовнішня будова.
343. Мозочок: сіра речовина, її функціональне значення.
344. Мозочок: класифікація білої речовини, мозочкові ніжки.
345. Довгастий мозок: межі, зовнішня будова.
346. Довгастий мозок: сіра і біла речовина, будова, топографія, функціональне значення.
347. Оболони головного мозку.
348. Тверда оболонка головного мозку та її відростки.
349. Тверда оболонка головного мозку: синуси, їх топографія.
350. Шляхи відтоку венозної крові із

- синусів твердої оболони головного мозку.
351. Оболони головного мозку: міжоболонні простори, їх вміст.
 352. Утворення і відтік спинномозкової рідини.
 353. Підпаутинний простір: утворення, цистерни, сполучення.
 354. Провідні шляхи ЦНС: визначення, класифікація.
 355. Соматосенсорні шляхи пропріоцептивної чутливості.
 356. Соматосенсорні шляхи больової і температурної чутливості.
 357. Соматосенсорні шляхи тактильної чутливості.
 358. Низхідні провідні шляхи: класифікація.
 359. Пірамідні шляхи: кіркове-спинномозковий шлях.
 360. Пірамідні шляхи: кіркове-ядерний шлях.
 361. Екстрапірамідна рухова система: центри, функції.
 362. Провідні шляхи екстрапірамідної рухової системи.
 363. Орган нюху: будова, функції.
 364. Орган смаку: будова, функції.
 365. Око: частини, топографія.
 366. Очне яблуко: зовнішня будова.
 367. Очне яблуко: оболонки.
 368. Заломлюючі середовища очного яблука: назвати.
 369. Камери очного яблука: межі, сполучення. Утворення і шляхи циркуляції водянистої вологи камер очного яблука.
 370. Додаткові структури ока, назвати, їх функції.
 371. Додаткові структури ока: зовнішні м'язи очного яблука, їх характеристика та функції.
 372. Сльозовий апарат: частини, топографія, функції; шляхи відтоку сліз.
 373. Провідні шляхи зорового аналізатора.
 374. Вуха, його частини. Зовнішнє вухо: його частини і будова.
 375. Зовнішнє вухо: вушна раковина, зовнішній слуховий хід, барабанна перетинка будова, функції.
 376. Середнє вухо: частини.
 377. Барабанна порожнина: топографія, стінки, сполучення, вміст.
 378. Внутрішнє вухо: частини.
 379. Кістковий лабіринт: частини, сполучення, будова, функції.
 380. Перетинчастий лабіринт: топографія, частини.
 381. Перілімфатичний та ендолімфатичний простір, утворення, вміст, сполучення.
 382. Провідні шляхи слухового аналізатора.
 383. Провідні шляхи рівноваги (вестибулярного апарата).
 384. Назвати дванадцять пар черепних нервів.
 385. Класифікація черепних нервів за складом волокон.
 386. I пара черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, утворення, топографія.
 387. II пара черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, утворення, топографія.
 388. III пара черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.
 389. Загальна будова вегетативного вузла голови: корінці, їх утворення; гілки, їх склад і об'єкти іннервації.
 390. Війковий вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
 391. IV пара черепних нервів: загальна характеристика, ядро, вихід із мозку, вихід із черепу, ділянки іннервації.
 392. V пара черепних нервів: загальна характеристика; внутрішньочерепна частина V пари.
 393. V пара черепних нервів: чутливий вузол V пари, його топографія, хід центральних і периферійних волокон.
 394. V пара черепних нервів: 1-ша гілка V пари – утворення, вихід з черепа, гілки, ділянки іннервації.
 395. V пара черепних нервів: 2-га гілка V пари – утворення, вихід з черепа, гілки, ділянки іннервації.
 396. Крилопіднебінний вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
 397. V пара черепних нервів: 3-тя гілка V пари – утворення, вихід з черепа, гілки, ділянки іннервації.
 398. Піднижньощелепний вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.

399. Під'язиковий вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
400. Вушний вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
401. VI пара черепних нервів: загальна характеристика, ядро, вихід із мозку, вихід із черепа, ділянки іннервації.
402. VII пара черепних нервів і проміжний нерв: загальна характеристика, ядра, топографія, гілки, ділянки іннервації.
403. VIII пара черепних нервів: частини, їх загальна характеристика, ядра, утворення, топографія.
404. IX пара черепних нервів: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепа, гілки, ділянки іннервації.
405. X пара черепних нервів: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепа, частини, їх топографія.
406. X пара черепних нервів: гілки головної і шийної частин – їх топографія, склад волокон, ділянки іннервації.
407. XI пара черепних нервів: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепа, ділянки іннервації.
408. XII пара черепних нервів: загальна характеристика, ядро, вихід із мозку, вихід із черепа, топографія, ділянки іннервації.
- IV Анатомія периферичної нервової системи (ПНС). Анатомія судинної системи. Анатомія лімфатичної системи. Анатомія вегетативної нервової системи (ВНС).**
409. Загальна анатомія артерій: класифікації.
410. Гемомікроциркуляторне русло: ланки, функціональна характеристика.
411. Загальна анатомія вен: класифікації.
412. Аорта: частини, їх топографія. Дуга аорти, її гілки. Варіанти розгалуження дуги аорти.
413. Зовнішня сонна артерія: топографія, класифікація гілок.
414. Зовнішня сонна артерія: передня група гілок, їх топографія, ділянки кровопостачання.
415. Зовнішня сонна артерія: задня група гілок, їх топографія, ділянки кровопостачання.
416. Зовнішня сонна артерія: середня група гілок, їх топографія, ділянки кровопостачання.
417. Зовнішня сонна артерія: верхньощелепна артерія, її топографія, частини, гілки, ділянки кровопостачання.
418. Внутрішня сонна артерія: шийна, кам'яниста, печериста частини, їх топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
419. Внутрішня сонна артерія: мозкова частина, її топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
420. Внутрішня сонна артерія: очна артерія, її топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
421. Підключична артерія: топографічні відділи підключичної артерії, гілки в кожному відділі.
422. Підключична артерія: хребтова артерія, частини, їх топографія, гілки кожної частини, ділянки кровопостачання.
423. Базиллярна артерія: утворення, топографія, гілки.
424. Артеріальне коло мозку: топографія, утворення, функціональне значення.
425. Підключична артерія: внутрішня грудна артерія, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
426. Підключична артерія: щито-шийний стовбур, його гілки, ділянки кровопостачання.
427. Підключична артерія: реброво-шийний стовбур, його гілки, ділянки кровопостачання.
428. Внутрішня яремна вена: утворення, топографія, класифікація приток.
429. Крилоподібне сплетення: топографія, утворення.
430. Зовнішня яремна вена: утворення, топографія, притоки.
431. Плече-головна вена: утворення, топографія, притоки.
432. Верхня порожниста вена: утворення, топографія, притоки.
433. Лімфатичні вузли голови: класифікація, топографія, ділянки збору лімфи, шляхи відтоку лімфи.
434. Лімфатичні вузли ший: класифікація, топографія, ділянки збору лімфи, шляхи відтоку лімфи.
435. Грудна аорта: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
436. Черевна аорта: топографія, класифікація гілок; пристінкові гілки, їх

- топографія, ділянки кровопостачання.
437. Черевна аорта: нутрощеві гілки, їх класифікація, топографія, ділянки кровопостачання.
438. Черевна аорта: парні нутрощеві гілки, топографія, ділянки кровопостачання.
439. Черевна аорта: непарні нутрощеві гілки, топографія, ділянки кровопостачання.
440. Черевна аорта: черевний стовбур, його топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
441. Черевний стовбур: загальна печінкова артерія, її топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
442. Черевний стовбур: селезінкова артерія, її топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
443. Черевна аорта: верхня брижова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
444. Черевна аорта: нижня брижова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
445. Загальна клубова артерія: утворення, топографія, гілки.
446. Внутрішня клубова артерія: топографія, класифікація гілок.
447. Внутрішня клубова артерія: пристінкові гілки, їх топографія, ділянки кровопостачання.
448. Внутрішня клубова артерія: нутрощеві гілки, їх топографія, ділянки кровопостачання.
449. Непарна вена, півнепарна вена, додаткова півнепарна вена: утворення, топографія, класифікація приток.
450. Вени хребтового стовпа: хребтові венозні сплетення, їх топографія, шляхи відтоку венозної крові.
451. Нижня порожниста вена: утворення (корені), топографія, класифікація приток.
452. Ворітна печінкова вена: утворення (корені), притоки, ділянки збору венозної крові; топографія.
453. Внутрішня клубова вена: топографія, класифікація приток
454. Венозні сплетення малого тазу: утворення, топографія, ділянки збору венозної крові.
455. Внутрішньосистемні і міжсистемні венозні анастомози: визначення.
456. Порто-кавальні венозні анастомози: утворення, топографія.
457. Кава-кавальні венозні анастомози: утворення, топографія.
458. Лімфатична система: загальна характеристика, функції. Лімфатичні судини, їх будова, топографія, функції.
459. Лімфатична система: грудна протока, її корені, топографія, притоки, місце впадіння у венозну систему.
460. Лімфатична система: права лімфатична протока, її корені, топографія, місце впадіння у венозну систему.
461. Лімфатичні судини та вузли грудної порожнини.
462. Лімфатичні судини та вузли черевної порожнини.
463. Лімфатичні судини та вузли порожнини тазу.
464. Автономна частина периферійної нервової системи (вегетативна нервова система): частини, функції, об'єкти іннервації.
465. Відмінності між соматичною нервовою системою і вегетативною нервовою системою.
466. Морфологічні відмінності рефлекторної дуги автономної частини периферійної нервової системи (вегетативної нервової системи).
467. Морфологічні відмінності між симпатичною і парасимпатичною частинами автономної частини периферійної нервової системи (вегетативної нервової системи).
468. Вегетативна нервова система: центральний відділ, його класифікація, топографія, утворення.
469. Вегетативна нервова система: периферійний відділ, його компоненти.
470. Симпатичний стовбур: топографія, відділи, вузли, їх з'єднання.
471. Шийний відділ симпатичного стовбура: вузли, що його утворюють, їх топографія.
472. Шийний відділ симпатичного стовбура: верхній шийний вузол, його топографія, гілки, ділянки іннервації.
473. Шийний відділ симпатичного стовбура: середній шийний вузол, його топографія, гілки, ділянки іннервації.
474. Шийний відділ симпатичного

- стовбура: нижній шийний вузол, його топографія, гілки, ділянки іннервації.
475. Грудний відділ симпатичного стовбура: вузли, їх топографія, гілки, ділянки іннервації.
476. Великий і малий нутрощевий нерв: їх утворення, склад волокон, топографія.
477. Поперековий відділ симпатичного стовбура: вузли, їх топографія, гілки, ділянки іннервації.
478. Крижовий відділ симпатичного стовбура: вузли, їх топографія, гілки, ділянки іннервації.
479. Вегетативні сплетення черевної порожнини: утворення, топографія, склад волокон, ділянки іннервації.
480. Черевне аортальне сплетення: вторинні сплетення, їх топографія, склад волокон, вузли, ділянки іннервації.
481. Вегетативні сплетення малого таза: утворення, топографія, склад волокон, ділянки іннервації.
482. Нижнє підчеревне сплетення: вторинні сплетення, їх топографія, склад волокон, ділянки іннервації.
483. Об'єкти іннервації головного центру парасимпатичної частини вегетативної нервової системи.
484. Об'єкти іннервації крижового центру парасимпатичної нервової системи.
485. Пахвова артерія: топографія, відділи, гілки, ділянки кровопостачання.
486. Плечова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Глибока артерія плеча, її топографія, гілки,
487. Променева артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
488. Ліктьова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
489. Ліктьова суглобова сітка: джерела утворення, топографія, ділянки кровопостачання.
490. Поверхнева долонна дуга: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
491. Глибока долонна дуга: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
492. Тильна зап'ясткова сітка: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
493. Вени верхньої кінцівки: класифікація.
- Поверхневі вени: їх топографія, ділянки впадіння до венозних судин. Анастомози між поверхневими венами.
494. Вени верхньої кінцівки: класифікація. Глибокі вени, їх топографія, особливості розташування на кисті, передпліччі і плечі.
495. Пахвова вена: топографія, притоки.
496. Лімфатичні судини та лімфатичні вузли верхньої кінцівки.
497. Зовнішня клубова артерія: утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
498. Стегнова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
499. Підколінна артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
500. Передня великогомілкова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
501. Задня великогомілкова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
502. Суглобова колінна сітка: джерела утворення, топографія, ділянки кровопостачання.
503. Присередня кісточкова сітка: джерела утворення, топографія, ділянки кровопостачання.
504. Бічна кісточкова сітка: джерела утворення, топографія, ділянки кровопостачання.
505. П'яткова сітка: джерела утворення, топографія, ділянки кровопостачання.
506. Присередня підошвова артерія: утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
507. Бічна підошвова артерія: утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
508. Тильна артерія стопи: утворення, топографія, гілки, ділянки кровопостачання.
509. Артеріальні анастомози стопи.
510. Вени нижньої кінцівки: класифікація. Поверхневі вени: їх топографія, ділянки впадіння до венозних судин.
511. Поверхневі вени нижньої кінцівки: велика підшкірна вена, її утворення, топографія.
512. Глибокі вени нижньої кінцівки: класифікація, їх топографія.
513. Стегнова вена: топографія, притоки.

514. Лімфатичні судини та лімфатичні вузли нижньої кінцівки.
515. Периферійна нервова система: компоненти, їх загальна характеристика.
516. Спинномозковий нерв: утворення, топографія, гілки; відповідність сегментам спинного мозку.
517. Задні гілки спинномозкових нервів: склад волокон, топографія, ділянки іннервації.
518. Передні гілки спинномозкових нервів: склад волокон; загальні закономірності будови та топографії передніх гілок різних спинномозкових нервів.
519. Грудні нерви: утворення, гілки, топографія, ділянки іннервації.
520. Міжреброві нерви: утворення, гілки, топографія, ділянки іннервації.
521. Загальні принципи будови соматичних нервових сплетень.
522. Шийне сплетення: утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
523. Шийне сплетення: діафрагмовий нерв, його склад волокон, топографія, гілки, ділянки іннервації.
524. Плечове сплетення: утворення, топографія, частини, стовбури, пучки, їх топографія, класифікація гілок.
525. Короткі гілки плечового сплетення: їх топографія, ділянки іннервації.
526. Довгі гілки плечового сплетення: їх топографія, ділянки іннервації.
527. Довгі гілки плечового сплетення: м'язово-шкірний нерв, його утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
528. Довгі гілки плечового сплетення: серединний нерв, його утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
529. Довгі гілки плечового сплетення: ліктьовий нерв, його утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
530. Довгі гілки плечового сплетення: променеви́й нерв, його утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
531. Довгі шкірні гілки плечового сплетення: їх утворення, топографія, ділянки іннервації.
532. Поперекове сплетення: утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
533. Поперекове сплетення: стегновий нерв, його топографія, гілки, ділянки іннервації.
534. Поперекове сплетення: затульний нерв, його топографія, гілки, ділянки іннервації.
535. Крижове та куприкове сплетення: утворення, топографія, класифікація гілок.
536. Крижове сплетення: короткі гілки, їх топографія, ділянки іннервації.
537. Короткі гілки крижового сплетення: соромітний нерв, склад волокон, його топографія, ділянки іннервації.
538. Довгі гілки крижового сплетення: їх топографія, ділянки іннервації.
539. Довгі гілки крижового сплетення: сідничний нерв, його топографія, гілки, ділянки іннервації.
540. Великогомільковий нерв, його утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
541. Загальний малогомільковий нерв: його утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.
542. Куприкове сплетення: утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДО ІСПИТУ

222- «медицина» - магістри

“Анатомія опорно-рухового апарату”

<p>Хребець</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тіло хребця - Дуга хребця - Верхня хребцева вирізка - Нижня хребцева вирізка - Хребцевий отвір - Остистий відросток 	<ul style="list-style-type: none"> - Поперечний відросток - Верхній суглобовий відросток - Нижній суглобовий відросток - Шийні хребці - Передня дуга атланта - Ямка зуба - Борозна хребтової артерії 	<ul style="list-style-type: none"> - Задня дуга атланта - Бічна маса атланта - Зуб осьового хребця - Сонний горбок (VI шийного хребця) - Поперечний отвір - Передній горбик - Задній горбик
---	---	--

- Борозна спинномозкового нерва
 - Грудні хребці
 - Верхня реброва ямка
 - Нижня реброва ямка
 - Реброва ямка поперечного відростка
 - Поперекові хребці
 - Додатковий відросток
 - Соскоподібний відросток
 - Крижова кістка
 - Основа крижової кістки
 - Вушкоподібна поверхня крижової кістки
 - Верхівка крижової кістки
 - Гористість крижової кістки
 - Тазова поверхня
 - Поперечні лінії
 - Передні крижові отвори
 - Спинна поверхня
 - Задні крижові отвори
 - Середній крижовий гребень
 - Присередній крижовий гребень
 - Бічний крижовий гребень
 - Крижовий канал
 - Крижовий розтвір
 - Ребро
 - Головка ребра
 - Суглобова поверхня головки ребра
 - Гребінь головки ребра
 - Шийка ребра
 - Тіло ребра
 - Горбок ребра
 - Кут ребра
 - Борозна ребра
 - Горбок переднього драбинчастого м'яза (на першому ребрі)
 - Борозна підключичної артерії (на першому ребрі)
 - Борозна підключичної вени (на першому ребрі)
 - Горбистість переднього зубчастого м'яза
 - Груднина
 - Ручка груднини
 - Яремна вирізка (груднини)
 - Ключична вирізка
 - Тіло груднини
 - Реброві вирізки
 - Мечоподібний відросток
 - Кут груднини
- Лобова кістка
 - Лобова луска
 - Лобовий горб
 - Надбрівна дуга
 - Надперенісся
 - Борозна верхньої стрілової пазухи
 - Лобовий гребень
 - Сліпий отвір
 - Надочноймковий край
 - Надочноймковий отвір
 - Виличний відросток
 - Очноямкова частина
 - Ямка сльозової залози
 - Носова частина
 - Носова ость
 - Решітчаста вирізка
 - Лобова пазуха
 - Тім'яна кістка
 - Потиличний край
 - Лусковий край
 - Стріловий край
 - Лобовий край
 - Лобовий кут
 - Потиличний кут
 - Клиноподібний кут
 - Соскоподібний кут
 - Тім'яний отвір
 - Борозна верхньої стрілової пазухи
 - Тім'яний горб
 - Верхня скронева лінія
 - Потилична кістка
 - Великий отвір
 - Основна частина
 - Глотковий горбок
 - Схил
 - Бічна частина
 - Потиличний виросток
 - Виростковий канал
 - Виросткова ямка
 - Яремна вирізка
 - Яремний відросток
 - Канал під'язикового нерва
 - Потилична луска
 - Зовнішній потиличний виступ
 - Верхня каркова лінія
 - Нижня каркова лінія
 - Внутрішній потиличний виступ
 - Хрестоподібне підвищення
- Борозна поперечної пазухи
 - Борозна сигмоподібної пазухи
 - Борозна поперечної пазухи
 - Клиноподібна кістка
 - Тіло клиноподібної кістки
 - Турецьке сідло
 - Гіпофізна ямка
 - Горбок сідла
 - Спинка сідла
 - Сонна борозна
 - Клиноподібна пазуха
 - Мале крило клиноподібної кістки
 - Велике крило клиноподібної кістки
 - Мозкова поверхня великого крила
 - Скронева поверхня великого крила
 - Підскронева поверхня великого крила
 - Верхньощелепна поверхня великого крила
 - Очноямкова поверхня великого крила
 - Верхня очноямкова щілина
 - Зоровий канал
 - Круглий отвір
 - Овальний отвір
 - Остистий отвір
 - Крилоподібний відросток
 - Бічна пластинка
 - Присередня пластинка
 - Крилоподібний канал
 - Крилоподібна ямка
 - Крилоподібна вирізка
 - Скронева кістка
 - Кам'яниста частина скроневої кістки
 - Верхній край кам'янистої частини
 - Борозна верхньої кам'янистої пазухи
 - Задній край кам'янистої частини
 - Борозна нижньої кам'янистої пазухи
 - Передній край кам'янистої частини
 - Борозна нижньої кам'янистої пазухи
 - Передня поверхня кам'янистої частини
 - Покрівля барабанної порожнини

- Трійчасте втиснення
- Розтвір каналу великого кам'янистого нерва
- Борозна великого кам'янистого нерва
- Розтвір каналу малого кам'янистого нерва
- Борозна малого кам'янистого нерва
- Задня поверхня кам'янистої частини
- Внутрішній слуховий отвір
- Внутрішній слуховий хід
- Піддугова ямка
- Нижня поверхня кам'янистої частини
- Яремна ямка
- Шилоподібний відросток
- Шило-соскоподібний отвір
- Кам'яниста ямочка
- Зовнішній отвір сонного каналу
- Внутрішній отвір сонного каналу
- Соскоподібний відросток (скроневої кістки)
- Борозна сигмоподібної пазухи
- Соскоподібна вирізка
- Соскоподібний отвір
- Барабанна частина
- Лускова частина
- Виличний відросток
- Суглобовий горбок
- Нижньощелепна ямка
- Зовнішній слуховий отвір
- Зовнішній слуховий хід
- Решітчаста кістка
- *Дірчаста пластинка*
- Дірчасті отвори
- Перпендикулярна пластинка
- Решітчастий лабіринт
- Очнотривкова пластинка
- Верхня носова раковина
- Середня носова раковина
- Верхня щелепа
- Тіло верхньої щелепи
- Очнотривкова поверхня
- Підчотривкова борозна верхньої щелепи
- Підчотривковий канал верхньої щелепи

- Підчотривковий край тіла верхньої щелепи
- Передня поверхня тіла верхньої щелепи
- Підчотривковий отвір верхньої щелепи
- Носова вирізка
- Підскронева поверхня тіла верхньої щелепи
- Горб верхньої щелепи
- Коміркові отвори
- Носова поверхня тіла верхньої щелепи
- Сльотривкова борозна
- Верхньощелепний розтвір
- Лобовий відросток верхньої щелепи
- Виличний відросток верхньої щелепи
- Піднебінний відросток верхньої щелепи
- Комірковий відросток
- Зубні комірки
- Нижня щелепа
- Тіло нижньої щелепи
- Коміркова частина
- Коміркова дуга нижньої щелепи
- Зубні комірки
- Основа нижньої щелепи
- Підборідний виступ нижньої щелепи
- Підборідний горбок
- Підборідний отвір
- Двочеревцева ямка нижньої щелепи
- Щелепно-під'язикова лінія нижньої щелепи
- Під'язикова ямка
- Піднижньощелепна ямка
- Гілка нижньої щелепи
- Кут нижньої щелепи
- Жувальна горбистість
- Крилоподібна горбистість
- Вирізка нижньої щелепи
- Виростковий відросток нижньої щелепи
- Головка нижньої щелепи
- Шийка нижньої щелепи
- Крилоподібна ямка нижньої щелепи
- Вінцевий відросток нижньої щелепи

- Отвір нижньої щелепи
- Канал нижньої щелепи
- Нижня носова раковина**
- Сльотривкова кістка
- Носова кістка**
- Леміш
- Піднебінна кістка
- Перпендикулярна пластинка
- Клино-піднебінна вирізка
- Пірамідний відросток
- Горизонтальна пластинка
- Вилична кістка
- Бічна поверхня
- Скронева поверхня
- Очнотривкова поверхня
- Лобовий відросток
- Скроневий відросток
- Вилично-очнотривковий отвір
- Вилично-лицевий отвір
- Вилично-скроневий отвір
- Під'язикова кістка
- Тіло під'язикової кістки
- Малий ріг
- Великий ріг
- Склепіння черепа
- Скронева ямка
- Стінки скроневої ямки
- Вилична дуга
- Підскронева ямка
- Стінки підскроневої ямки
- Крило-піднебінна ямка
- Стінки крило-піднебінної ямки
- Передня черепна ямка
- Середня черепна ямка
- Задня черепна ямка
- Борозна верхньої стрілової пазухи (череп)
- Борозна поперечної пазухи (череп)
- Борозна сигмоподібної пазухи (череп)
- Зовнішня основа черепа
- Рваний отвір (череп)
- Яремний отвір (череп)
- Сонний канал скроневої кістки (череп)
- М'язово-трубний канал (череп)
- Кісткове піднебіння
- Великий піднебінний канал
- Малі піднебінні отвори
- Різцевий канал
- Очна ямка

- Очноямковий вхід
- Надочноямковий край (череп)
- Підочноямковий край (череп)
- Стінки очної ямки
- Передній решітчастий отвір
- Задній решітчастий отвір
- Нижня очноямкова щілина
- Кісткова носова порожнина
- Стінки кісткової носової порожнини
- Хоани
- Верхній носовий хід
- Середній носовий хід
- Нижній носовий хід
- Спільний носовий хід
- Лопатка
- Реброва поверхня
- Підлопаткова ямка
- Задня поверхня
- Ость лопатки
 - Надплечовий відросток (акроміон)
 - Надостьова ямка
- Підостьова ямка
- Присередній край
- Бічний край
- Верхній край
- Дзьобоподібний відросток
- Вирізка лопатки
- Верхній кут
- Нижній кут
- Бічний кут
- Суглобова западина
 - Надсуглобовий горбок
 - Підсуглобовий горбок
 - Шийка лопатки

Ключиця

- Груднинний кінець
- Тіло ключиці
- Надплечовий кінець

Плечова кістка

- Головка плечової кістки
- Анатомічна шийка
- Великий горбок
- Малий горбок
- Гребінь великого горбка
- Гребінь малого горбка
- Міжгорбкова борозна
- Хірургічна шийка
- Тіло плечової кістки
- Поверхні тіла
- Дельтоподібна горбистість
- Борозна променевого нерва

- Віросток плечової кістки
- Головочка плечової кістки
- Блок плечової кістки
- Ліктьова ямка
- Вінцева ямка
- Бічний надвіросток
- Променева ямка
- Присередній надвіросток
 - Борозна ліктьового нерва
- Променева кістка
 - Головка променевої кістки
 - Суглобовий обвід
 - Суглобова ямка
 - Шийка променевої кістки
 - Тіло променевої кістки
 - Горбистість променевої кістки
 - Поверхні тіла променевої кістки
 - Края тіла променевої кістки
 - Шилоподібний відросток променевої кістки
 - Вирізка ліктьової кістки
 - Зап'ясткова суглобова поверхня
 - Ліктьова кістка
 - Ліктьовий відросток
 - Блокова вирізка
 - Вінцевий відросток
 - Горбистість ліктьової кістки
 - Вирізка променевої кістки
 - Тіло ліктьової кістки
 - Поверхні тіла ліктьової кістки
 - Края тіла ліктьової кістки
 - Головка ліктьової кістки
 - Шилоподібний відросток ліктьової кістки
 - Суглобовий обвід
- Кістки кисті
- Зап'ясткові кістки
- Човноподібна кістка
- Півмісяцева кістка
- Тригранна кістка
- Горохоподібна кістка
 - Кістка-трапеція
- Трапецієподібна кістка
- Головчаста кістка
- Гачкувата кістка
 - П'ясткові кістки

- Основа п'ясткової кістки
- Тіло п'ясткової кістки
- Головка п'ясткової кістки
 - Кістки пальців кисті (фаланги пальців)
 - Проксимальна фаланга
 - Середня фаланга
 - Кінцева фаланга
 - Кульшова кістка
 - Кульшова западина
 - Ямка кульшової западини
 - Півмісяцева поверхня кульшової западини
 - Вирізка кульшової западини
 - Затульний отвір
 - Велика сіднична вирізка
 - Клубова кістка
 - Тіло клубової кістки
 - Крило клубової кістки
 - Клубовий гребінь
 - Верхня передня клубова ость
 -
 - Нижня передня клубова ость
 - Нижня задня клубова ость
 - Верхня задня клубова ость
 - Зовнішня губа
 - Проміжна лінія
 - Внутрішня губа
 - Клубова ямка
 - Сіднична поверхня
 - Вушкоподібна поверхня
 - Клубова горбистість
 - Сіднична кістка
 - Тіло сідничної кістки
 - Гілка сідничної кістки
 - Сідничний горб
 - Сіднична ость
 - Мала сіднична вирізка
 - Лобкова кістка**
 - Тіло лобкової кістки
 - Верхня гілка лобкової кістки
 - Лобковий горбок
 - Клубово-лобкове підвищення
 - Симфізна поверхня
 - Нижня гілка лобкової кістки
 - Затульна борозна

- Таз
- Тазова порожнина
- Великий таз
- Малий таз
- Межова лінія
- Лобкова дуга
- Верхній отвір таза
- Нижній отвір таза
- Стегнова кістка
- Головка стегнової кістки
- Шийка стегнової кістки
- Малий вертлюг стегнової кістки
- Великий вертлюг стегнової кістки
- Міжвертлюговий гребінь
- Міжвертлюгова лінія
- Тіло стегнової кістки
- Поверхні тіла
- Шорстка лінія стегнової кістки
- Бічна губа
- Присередня губа
- Гребінна лінія
- Сіднична горбистість
- Підколінна поверхня
- Присередній виросток
- Надвиросток стегнової кістки
- Бічний виросток
- Надвиросток стегнової кістки
- Наколінкова поверхня
- Міжвиросткова ямка
- Наколінок
- Великогомілкова кістка
- Бічний виросток
- Малоогомілкова суглобова поверхня
- Присередній виросток
- Верхня суглобова поверхня
 - Переднє
- міжвиросткове поле
 - Заднє міжвиросткове поле
 - Міжвиросткове підвищення
- Тіло великогомілкової кістки
- Поверхні тіла великогомілкової кістки
- Горбистість великогомілкової кістки
- Краї великогомілкової кістки
- Присередня кісточка
- Малоогомілкова вирізка
- Нижня суглобова поверхня
- Малоогомілкова кістка
- Головка малоогомілкової кістки
- Тіло малоогомілкової кістки
- Бічна кісточка
- Кістки стопи
- Заплеснові кістки
- Надп'яткова кістка
 - Головка надп'яткової кістки
 - Шийка надп'яткової кістки
 - Тіло надп'яткової кістки
- П'яткова кістка
- П'ятковий горб
 - Підпора надп'яткової кістки
- Човноподібна кістка
- Присередня клиноподібна кістка
- Проміжна клиноподібна кістка
- Бічна клиноподібна кістка
- Кубоподібна кістка
- Плеснові кістки
- Основа плеснової кістки
- Тіло плеснової кістки
- Головка плеснової кістки
- Кістки пальців (Фаланги)
- Проксимальна фаланга
- Середня фаланга
- Кінцева фаланга
- З'єднання черепа
- Шви черепа
- Вінцеве шво черепа
 - Стрілове шво черепа
 - Ламбдоподібне шво черепа
- Тім'ячка черепа
- Синхондрози черепа
- Скренево-нижньощелепний суглоб
- Атланта-потиличний суглоб
- З'єднання хребтового стовпа
- Міжхребцевий диск
 - Волокнисте кільце міжхребцевого диска
 - Драглисте ядро міжхребцевого диска
- Передня поздовжня зв'язка (хребта)
- Задня поздовжня зв'язка (хребта)
- Міжостьова зв'язка(хребта)
- Жовта зв'язка (хребта)
- Надостьова зв'язка (хребта)
- Поперечна зв'язка (хребта)
- Дуговідростковий суглоб
- Серединний атланта-осьовий суглоб
- Бічний атланта-осьовий суглоб
- Крижово-куприковий суглоб
- З'єднання грудної клітки
- Реброво-груднинний синхондроз
- Грудинно-ребровий суглоб
- Суглоб головки ребра
- Реброво-поперечний суглоб
- З'єднання верхньої кінцівки
- Надплечово-ключичний суглоб
- Груднинно-ключичний суглоб
- Міжключична зв'язка
 - Реброво-ключична зв'язка
 - Передня груднинно-ключична зв'язка
 - Задня груднинно-ключична зв'язка
- Плечовий суглоб
- Губа суглобової западини (плечовий суглоб)
 - Дзьобо-плечова зв'язка
- Ліктювий суглоб
- Плечо-ліктювий суглоб
- Плечо-променевий суглоб
- Проксимальний променево-ліктювий суглоб
- Обхідна ліктюва зв'язка
- Обхідна променева зв'язка
- Міжкісткова перетинка передпліччя
- Дистальний променево-ліктювий суглоб
- Променево-зап'ястковий суглоб
- Тильна променево-зап'ясткова зв'язка
- Долонна променево-зап'ясткова зв'язка
- Ліктюва обхідна зв'язка зап'ястка
- Променева обхідна зв'язка зап'ястка
- Міжзап'ясткові суглоби
- Середньозап'ястковий суглоб
- Суглоб горохоподібної кістки

- Канал зап'ястка
- Зап'ястково-п'ясткої суглоби
- Міжп'ясткові суглоби
- П'ястково-фалангові суглоби
- Міжфалангові суглоби кисті
- Обхідні зв'язки
- З'єднання нижньої кінцівки
- Затульна перетинка
- Затульний канал
- Великий сідничий отвір
- Малий сідничий отвір
- Лобковий симфіз
- Крижово-клубовий суглоб
- Кульшовий суглоб
- Губа кульшової западини
- Зв'язка головки стегнової кістки
- Клубово-стегнова зв'язка
- Сідничо-стегнова зв'язка
- Лобково-стегнова зв'язка
- Колінний суглоб
- Поперечна зв'язка коліна
- Бічний меніск
- Присередній меніск
- Передня схрещена зв'язка
- Задня схрещена зв'язка
- Обхідна великогомілкова зв'язка
- Обхідна малогомілкова зв'язка
- Зв'язка наколінка
- Міжкісткова перетинка гомілки
- Велико-малогомілковий суглоб
- Надп'ястково-гомілковий суглоб
- Присередня обхідна зв'язка
- Бічна обхідна зв'язка
- Піднап'ястковий суглоб
- Надп'ястково-п'ястково-човноподібний суглоб
- Поперечний суглоб заплесна
- Роздвоєна зв'язка
- П'ястково-кубоподібний суглоб
- Клино-човноподібний суглоб
- Міжклиноподібні суглоби
- Довга підшвова зв'язка
- Заплесно-плеснові суглоби

- Міжплеснові суглоби
- Міжкісткові плеснові проміжки
- Плесно-фалангові суглоби
- Міжфалангові суглоби стопи
- М'язи спини
- Трапецієподібний м'яз
- Найширший м'яз спини
- Великий ромбоподібний м'яз
- М'яз-підіймач лопатки
- Нижній задній зубчастий м'яз
- Верхній задній зубчастий м'яз
- М'яз - випрямляч хребта
- М'язи грудної клітки
- Великий грудний м'яз
- Малий грудний м'яз
- Підключичний м'яз
- Передній зубчастий м'яз
- Внутрішні міжреброві м'язи
- Зовнішні міжреброві м'язи
- Діафрагма
- Поперекова частина діафрагми
- Аортальний розтвір
- Стравохідний розтвір
- Груднинна частина діафрагми
- Реброва частина діафрагми
- Сухожилковий центр
- Отвір порожнистої вени
- Груднинно-ребровий трикутник
- Попереково-ребровий трикутник
- М'язи живота
- Прямий м'яз живота
- *Сухожилкові переділки*
- Піхва прямого м'яза живота
- Зовнішній косий м'яз живота
- Пахвинна зв'язка
- Внутрішній косий м'яз живота
- Поперечний м'яз живота
- Біла лінія
- Пупкове кільце
- Пахвинний канал
- Стінки пахвинного каналу
- Поверхнєве пахвинне кільце
- Присередня ніжка
- Бічна ніжка
- Квадратний м'яз попереку

- М'язи лица
- Надчерепний м'яз
- Лобове черевце
- Потиличне черевце
- Апоневротичний шолом (надчерепний апоневроз)
- Коловий м'яз ока
- Великий виличний м'яз
- М'яз-підіймач верхньої губи
- М'яз-підіймач кута рота
- Щічний м'яз
- М'яз-опускач кута рота
- М'яз-опускач нижньої губи
- Коловий м'яз рота
- Жувальні м'язи
- Скроневий м'яз
- Жувальний м'яз
- Бічний крилоподібний м'яз
- Присередній крилоподібний м'яз
- М'язи шиї
- Підшкірний м'яз шиї
- Груднинно-ключично-соскоподібний м'яз
- Двочеревцевий м'яз
- Переднє черевце
- Заднє черевце
- Шило-під'язиковий м'яз
- Щелепно-під'язиковий м'яз
- Груднинно-під'язиковий м'яз
- Лопатково-під'язиковий м'яз
- Груднинно-щитоподібний м'яз
- Щито-під'язиковий м'яз
- Передній драбинчастий м'яз
- Середній драбинчастий м'яз
- Задній драбинчастий м'яз
- Передня шийна ділянка
- Піднижньощелепний трикутник
- Сонний трикутник
- Лопатково-трахеальний трикутник
- Груднинно-ключично-соскоподібна ділянка
- Бічна шийна ділянка
- Лопатково-ключичний трикутник
- Задня шийна ділянка
- М'язи верхньої кінцівки
- Дельтоподібний м'яз
- Надостьовий м'яз

- Підостьовий м'яз
- Малий круглий м'яз
- Великий круглий м'яз
- Підлопатковий м'яз
- Двоголовий м'яз плеча
- Довга головка двоголового м'яза плеча
- Коротка головка двоголового м'яза плеча
- Дзьобо-плечовий м'яз
- Плечовий м'яз
- Триголовий м'яз плеча
- Довга головка триголового м'яза плеча
- Присередня головка триголового м'яза плеча
- Бічна головка триголового м'яза плеча
- Променевий м'яз-згинач зап'ястка
- Круглий м'яз-привертач
- Ліктювий м'яз-згинач зап'ястка
- Поверхневий м'яз-згинач пальців
- Довгий долонний м'яз
- Довгий м'яз-згинач великого пальця
- Глибокий м'яз-згинач пальців
- Квадратний м'яз-привертач
- Плечо-променевий м'яз
- Довгий променевий м'яз-розгинач зап'ястка
- Короткий променевий м'яз-розгинач зап'ястка
- М'яз-розгинач пальців
- М'яз-розгинач мізинця
- Ліктювий м'яз-розгинач зап'ястка
- М'яз-відвертач
- Довгий відвідний м'яз великого пальця
- Короткий м'яз-розгинач великого пальця
- Довгий м'яз-розгинач великого пальця
- Короткий відвідний м'яз великого пальця
- Короткий м'яз-згинач великого пальця
- Протиставний м'яз великого пальця
- Привідний м'яз великого пальця
- Відвідний м'яз мізинця

- Короткий м'яз-згинач мізинця
- Протиставний м'яз мізинця
- Червоподібні м'язи
- Пахвова ямка
- Стінки пахвової ямки
- Чотирибічний отвір
- Трьобічний отвір
- Бічна двоголова борозна
- Присередня двоголова борозна
- Ліктюва ямка
- Тримач м'язів-розгиначів
- Тримач м'язів-згиначів
- Долонний апоневроз
- Канал зап'ястка
- М'язи нижньої кінцівки
- Клубово-поперековий м'яз
- Великий поперековий м'яз
- Клубовий м'яз
- Великий сідничний м'яз
- Середній сідничний м'яз
- Малий сідничний м'яз
- Грушоподібний м'яз
- Внутрішній затульний м'яз
- Верхній близнюковий м'яз
- Нижній близнюковий м'яз
- Квадратний м'яз стегна
- Зовнішній затульний м'яз
- Кравецький м'яз
- Чотириголовий м'яз стегна
- Прямий м'яз стегна
- Бічний широкий м'яз
- Присередній широкий м'яз
- Проміжний широкий м'яз
- Гребінний м'яз
- Тонкий м'яз
- Довгий привідний м'яз
- Короткий привідний м'яз
- Великий привідний м'яз
- Двоголовий м'яз стегна
- Довга головка
 - Коротка головка
- Півперетинчастий м'яз
- Півсухожилковий м'яз
- Довгий м'яз-розгинач пальців стопи
- Передній великогомілковий м'яз
- Довгий м'яз-розгинач великого пальця (стопи)
- Довгий малоогомілковий м'яз
- Короткий малоогомілковий м'яз
- Триголовий м'яз литки
- Литковий м'яз

- Камбалоподібний м'яз
- Довгий м'яз-згинач пальців (стопи)
- Задній великогомілковий м'яз
- Довгий м'яз-згинач великого пальця (стопи)
- Короткий м'яз-розгинач пальців
- Короткий м'яз-згинач великого пальця
- Квадратний м'яз підошви
- Короткий м'яз-згинач пальців
- Червоподібні м'язи
- Відвідний м'яз великого пальця
- Короткий м'яз- згинач великого пальця
- Привідний м'яз великого пальця
- Відвідний м'яз мізинця
- Короткий м'яз-згинач мізинця
- Надгрушоподібний отвір
- Підгрушоподібний отвір
- М'язова затока
- Судинна затока
- Широка фасція
- Клубово-гомилкове пасмо
- Підшкірний розтвір
- Серпоподібний край
- Дирчаста фасція
- Стегновий канал
- Стегнове кільце
- Привідний канал
- Стінки привідного каналу
- Привідний розтвір
- Підколінна ямка
- Верхній тримач м'язів-розгиначів
- Нижній тримач м'язів-розгиначів
- Тримач м'язів-згиначів
- Верхній тримач малоогомілкових м'язів
- Нижній тримач малоогомілкових м'язів
- Підошвовий апоневроз

Перелік практичних навичок до модулю 2
 “Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття”

Рот
 Ротова порожнина

- *Присінок рота*
- Верхня губа
- Нижня губа
- Кут рота
- Щока
- Власне ротова порожнина
- Піднебіння
- Тверде піднебіння
- М'яке піднебіння
- Ясна
- Зуби
- Коронка зуба
- Шийка зуба
- Корінь зуба
- Різці
- Ікла
- Малі кутні зуби
- Великі кутні зуби
- Язик
- Тіло язика
 - Корінь язика
- Спинка язика
- Край язика
- Верхівка язика
- Слизова оболонка язика
- Грибоподібні сосочки язика
- Жолобуваті сосочки язика
- Листоподібні сосочки язика
- Сліпий отвір язика
- Язиковий мигдалик
- Ротові залози
- Під'язикова залоза
- Піднижньощелепна залоза
- Привушна залоза
- Привушна протока
- Зів
- Піднебінноязикова дужка
 - Піднебінноглоткова дужка
- Піднебінний мигдалик
- Мигдаликова ямка
- Глотка
- Носова частина глотки
- Склепіння глотки
- Глотковий мигдалик
- Глотковий отвір слухової труби
- Трубний валок
- Ротова частина глотки
- Гортанна частина глотки
- Порожнина глотки
- Слизова оболонка глотки
- М'язи глотки
- Стравохід
- Шийна частина
- Грудна частина
- Черевна частина
- Слизова оболонка
- Шлунок
- Передня стінка шлунка
- Задня стінка шлунка
- Велика кривина шлунка
- Мала кривина шлунка
- Кардіальний отвір
- Кардіальна частина шлунка
- Дно шлунка
- Кардіальна вирізка
- Тіло шлунка
- Воротарна частина шлунка
- Воротарна печера
- Воротарний канал
- Воротарний м'яз-замикач
- Воротарний отвір
- Слизова оболонка шлунка
- Шлункові складки
- Шлункові поля
- Тонка кишка
- Серозна оболонка тонкої кишки
- Слизова оболонка тонкої кишки
- Колові складки тонкої кишки
- Дванадцятипала кишка
- Верхня частина дванадцятипалої кишки
- Нижхідна частина дванадцятипалої кишки
- Великий сосочок дванадцятипалої кишки
- Малий сосочок дванадцятипалої кишки
- Горизонтальна частина дванадцятипалої кишки
- Висхідна частина дванадцятипалої кишки
- Дванадцятипало-порожньокишковий згин
- Порожня кишка
- Клубова кишка
- Товста кишка
- Слизова оболонка товстої кишки
- Півмісяцеві складки ободової кишки
- Випини ободової кишки
- Стрічки ободової кишки
- Серозна оболонка товстої кишки
- Чепцеві привіски ободової кишки
- Сліпа кишка
- Клубовий отвір
- Червоподібний відросток
- Ободова кишка
- Висхідна ободова кишка
- Правий згин ободової кишки
- Поперечна ободова кишка
- Лівий згин ободової кишки
- Низхідна ободова кишка
- Сигмоподібна ободова кишка
- Пряма кишка
- Крижовий згин
- Ампула прямої кишки
- Відхідниковий канал
- Відхідникові стовпи
- Відхідникові пазухи
- Відхідник
- Печінка
- Права частина печінки
- Ліва частина печінки
- Діафрагмова поверхня
- Нижній край
- Нутрощева поверхня
- Ямка жовчного міхура
- Ворота печінки
- Борозна порожнистої вени
- Щілина венозної зв'язки
- Кругла зв'язка печінки
- Щілина круглої зв'язки печінки
- Квадратна частина печінки
- Хвостата частина печінки
- Загальна печінкова протока
- Права печінкова протока
- Ліва печінкова протока
- Жовчний міхур
- Дно жовчного міхура
- Тіло жовчного міхура
- Шийка жовчного міхура
- Міхурові протока
- Спільна жовчна протока
- Підшлункова залоза
- Головка підшлункової залози
- Тіло підшлункової залози
- Поверхні тіла
 - Края тіла
- Хвіст підшлункової залози
- Очеревина
- Брижа тонкої кишки
- Корінь брижі
- Брижа поперечної ободової кишки

- Брижа червоподібного відростка
- Брижа сигмоподібної ободової кишки
- Великий чепець
- Малий чепець
- Зв'язки печінки
- Вінцева зв'язка
- Серпоподібна зв'язка
 - Права трикутна зв'язка
 - Ліва трикутна зв'язка
- Чепцева сумка
 - Чепцевий отвір
- Печінкова сумка
- Передшлункова сумка
- Права брижова пазуха
- Ліва брижова пазуха
- Лівий бічний канал
- Правий бічний канал
- Верхній клубово-сліпокишковий закуток
- Нижній клубово-сліпокишковий закуток
- Прямокишково-маткова заглибина
- Міхурово-маткова заглибина
- Прямокишково-міхурова заглибина
- Середина пупкова складка
- Присередня пупкова складка
- Присередня пахвинна ямка
- Бічна пупкова складка
- Бічна пахвинна ямка
- Ніс
- Корінь носа
- Спинка носа
- Кінчик носа
- Крила носа
- Носова порожнина
- Ніздрі
- Хоани
- Носова перегородка
- Верхня носова раковина
- Середня носова раковина
- Нижня носова раковина
- Присінок носа
- Верхній носовий хід
- Середній носовий хід
- Нижній носовий хід
- Спільний носовий хід
- Приносіві пазухи
- Верхньощелепна пазуха
- Клиноподібна пазуха

- Лобова пазуха
- Рішотчасті комірки
- Слизова оболонка
- Нюхова частина
- Дихальна частина
- Гортань
- Гортань (на трупі)
- Щитоподібний хрящ
- Верхній ріг щитоподібного хряща
- Нижній ріг щитоподібного хряща
- Перстнеподібний хрящ
- Дуга перснеподібного хряща
- Пластинка перснеподібного хряща
- Черпакуватий хрящ
- Основа черпакуватого хряща
- М'язовий відросток черпакуватого хряща
- Голосовий відросток черпакуватого хряща
- Верхівка черпакуватого хряща
- Надгортанник
- Персне-щитоподібний суглоб
- Персне-черпакуватий суглоб
- Щито-під'язикова перетинка
- Середина персне-щитоподібна зв'язка
- Персне-трахейна зв'язка
- Порожнина гортані
- Вхід до гортані
- Присінок гортані
- Присінкова складка
- Присінкова щілина
- Голосник
- Голосова складка
- Шлуночок гортані
- Голосова щілина
- Міжперетинкова частина голосової щілини
- Міжхрящова частина голосової щілини
- Підголосникова порожнина
- Слизова оболонка
- Еластичний конус гортані
 - Голосова зв'язка
- Чотирикутна пластинка
- Присінкова зв'язка
- М'язи гортані

Трахей

- Шийна частина
- Грудна частина
- Роздвоєння трахеї
- Трахейні хрящі
- Кільцеві (трахейні) зв'язки
- Перетинчаста стінка
- Бронхи
- Правий головний бронх
- Лівий головний бронх
- Бронхове дерево
- Легені
- Права легеня
- Ліва легеня
- Основа легені
- Верхівка легені
- Реброва поверхня і
- Хребтова частина ребрової поверхні легені
- Середостінна поверхня
- Діафрагмова поверхня
- Міжчасткова поверхня
- Передній край легені
- Язичок лівої легені
- Серцева вирізка лівої легені
- Язичок лівої легені
- Нижній край легені
- Ворота легені
- Корінь легені
- Коса щілина легені
- Горизонтальна щілина правої легені
- Верхня частка легені (лівої, правої)
- Середня частка правої легені
- Нижня частка легені (лівої, правої)
- Плевра
- Нутрощева (легенева) плевра
- Пристінкова плевра
- Купол плеври
- Реброва частина
- Середостінна частина
- Діафрагмова частина
- Плевральна порожнина
- Реброво-діафрагмовий закуток
- Реброво-середостінний закуток
- Нирка
- Нирки (права, ліва)
- Бічний край
- Присередній край
- Ниркові ворота
- Ниркова пазуха

- Передня поверхня
- Задня поверхня
- Верхній кінець (поліус)
- Нижній кінець (поліус)
- Жирова капсула нирки
- Волокниста капсула нирки
- Кіркова речовина нирки
- Мозкова речовина нирки
- Ниркові піраміди
- Ниркові сосочки
- Ниркові стовпи
- Ниркова миска
- Велика ниркова чашечка
- Мала ниркова чашечка
- Сечовід (правий, лівий)
- Черевна частина
- Тазова частина
- Внутрішньостінкова частина
- Сечовий міхур
- Верхівка міхура
- Тіло міхура
- Дно міхура
- Шийка міхура
- Трикутник міхура
- Вічко сечоводу
- Внутрішнє вічко сечівника
- Слизова оболонка
- Яечко
- Присередня поверхня
- Бічна поверхня
- Верхній кінець (поліус)
- Нижній кінець (поліус)
- Передній край
- Задній край
- Білкова оболонка
- Середостіння яєчка
- Перегородочки яєчка
- Часточки яєчка
- Паренхіма яєчка
- Над'яєчко
- Головка над'яєчка
- Тіло над'яєчка
- Хвіст над'яєчка
- Сім'яний канатик
- Складові частини
- Сім'явиносна протока
- Калиткова частина
- Канатикові частина
- Пахвинна частина
- Тазова частина
- Амбула сім'явиносної протоки
- Сім'яний пухірець
- Передміхурова залоза
- Основа передміхурової залози

- Верхівка передміхурової залози
- Передня поверхня
- Задня поверхня
- Частка (права, ліва) передміхурової залози
- Перешийок передміхурової залози
- Статевий член
- Корінь статевого члена
- Тіло статевого члена
- Спинка статевого члена
- Головка статевого члена
- Печеристе тіло статевого члена
- Губчасте тіло статевого члена
- Чоловічий сечівник
- Передміхурова частина
- Перетинчаста (проміжна) частина
- Губчаста частина
- Внутрішнє вічко сечівника
- Зовнішнє вічко сечівника
- Калитка
- Яєчник**
- Вільний край
- Брижовий край
- Присередня поверхня
- Бічна поверхня
- Трубний кінець
- Матковий кінець
- Білкова оболонка
- Кора яєчника
- Мозкова речовина яєчника
- Власна зв'язка яєчника
- Матка
- Передня поверхня
- Задня поверхня
- Тіло матки
- Дно матки
- Шийка матки
- Надпіхвова частина шийки
- Піхвова частина шийки
- Порожнина матки
- Вічко матки
- Канал шийки матки
- Широка маткова зв'язка
- Кругла маткова зв'язка
- Маткова труба
- Маткова частина
- Перешийок маткової труби
- Амбула маткової труби
- Лійка маткової труби
- Торочки маткової труби
- Маткове вічко маткової труби

- Черевний отвір маткової труби
- Піхва
- Склепіння піхви
- Передня стінка піхви
- Задня стінка піхви
- Зовнішні жіночі статеві органи
- Лобкове підвищення
- Велика соромітна губа
- Соромітна щілина
- Мала соромітна губа
- Присінок піхви
- Отвір піхви
- Клітор
- Жіночий сечівник
- Промежина
- Сідничо-відхідникова ямка
- Цибулинно-губчастий м'яз
- Сідничо-печеристий м'яз
- Поверхневий поперечний м'яз промежини
- Глибокий поперечний м'яз промежини
- Зовнішній м'яз замикач відхідника
- Серце**
- Основа серця
- Верхівка серця
- Груднинно-реброва поверхня серця
- Діафрагмова поверхня серця
- Легенева поверхня (права, ліва)
- Вінцева борозна
- Передня міжшлуночкова борозна
- Задня міжшлуночкова борозна
- Аорта (на серці)
- Верхня порожниста вена (на серці)
- Нижня порожниста вена (на серці)
- Легеневий стовбур (на серці)
- легенева артерія (права, ліва)
- Праві легеневі вени (на серці)
- Ліві легеневі вени (на серці)
- Праве передсердя
- Праве вушко
- Гребенясті м'язи

- Отвір верхньої порожнистої вени
- Отвір нижньої порожнистої вени
- Отвір вінцевої пазухи
- Ліве передсердя
- Ліве вушко
- Гребенясті м'язи
- Отвори легеневих вен
- Міжпередсердна перегородка
- Овальна ямка
- Правий шлуночок
- Правий передсердно-шлуночковий отвір
- Правий передсердно-шлуночковий клапан
- Передня стулка
- Задня стулка
- Перегородкова стулка
- Артеріальний конус
- Отвір легеневого стовбура
- Клапан легеневого стовбура
- Права півмісяцева заслінка
- Ліва півмісяцева заслінка
- Передня півмісяцева заслінка
- Передній соскоподібний м'яз
- Задній соскоподібний м'яз
- Перегородковий соскоподібний м'яз
- Сухожилкові струни
- М'ясисті перекладки
- Лівий шлуночок серця
- Лівий передсердно-шлуночковий отвір
- Лівий передсердно-шлуночковий клапан
- Передня стулка
- Задня стулка
- Присінок аорти
- Отвір аорти
- Клапан аорти
- Права півмісяцева заслінка
- Ліва півмісяцева заслінка
- Задня півмісяцева заслінка
- Пазухи аорти
- Передній соскоподібний м'яз
- Задній соскоподібний м'яз
- Сухожилкові струни
- М'ясисті перекладки
- Міжшлуночкова перегородка
- Ендокард
- Міокард

Епікард

Перикард (осердя)

- Осердна поперечна пазуха
- Осердна коса пазуха

Права вінцева артерія серця

- Задня міжшлуночкова гілка
- Ліва вінцева артерія серця
- Передня міжшлуночкова гілка
- Огинальна гілка
- Вінцева пазуха
- Велика серцева вена
- Середня серцева вена
- Мала серцева вена

Щитоподібна залоза

- Частка щитоподібної залози
- Перешийок щитоподібної залози
- Надпиркова залоза (права, ліва)
- Гіпофіз
- Шишкоподібна залоза
- Кістковий мозок
- Загруднина залоза (тимус)
- Селезінка
- Ворота селезінки
- Піднебінні мигдалики
- Червоподібний відросток

Спинний мозок

- Шийне стовщення
- Попереково-крижове стовщення
- Мозковий конус
- Кінцева нитка
- Передня серединна щілина
- Задня серединна борозна
- Передньобічна борозна
- Задньобічна борозна
- Канатики спинного мозку
- Передній канатик
 - Бічний канатик
 - Задній канатик
- Центральний канал
- Сіра речовина
- Передній ріг
- Задній ріг
- Біла речовина

Головний мозок

- Стовбур головного мозку
- Довгастий мозок
- Міст
- Середній мозок
- Довгастий мозок
- Передня серединна щілина

- Піраміда довгастого мозку
- Перехрестя пірамід
- Передньобічна борозна
- Оліва
- Задньобічна борозна
- Клиноподібний пучок
- Клиноподібний горбок
- Тонкий пучок
- Тонкий горбок
- Задня серединна борозна
- Нижня мозочкова ніжка
- Міст
- Основна борозна
- Середня мозочкова ніжка
- Верхня мозочкова ніжка
- Верхній мозковий парус
- Покрив мосту (на поперечному розрізі)
- Основна частина мосту
- Четвертий шлуночок
- Ромбоподібна ямка
- **Серединна борозна**
- Присереднє підвищення ромбоподібної ямки
- **Мозкові смуги четвертого шлуночка**
- Трикутник під'язикового нерва
- **Трикутник блукаючого нерва**
- Бічний закуток
- Присереднє підвищення ромбоподібної ямки
- Лицевий горбок
- Присінкове поле
- Покрив четвертого шлуночка
- Верхній мозковий парус
 - Нижній мозковий парус
- Середній мозок
- Покрівля середнього мозку
- Пластинка покрівлі
 - Верхній горбок
 - Нижній горбок
 - Ручка верхнього горбка
 - Ручка нижнього горбка
- Водопровід мозку
- Міжніжкова ямка
- Задня пронизана речовина
- Ніжка мозку
- Покрив середнього мозку
- Червоне ядро
- Чорна речовина
- Основа ніжки мозку
- Мозочок
- Півкуля мозочка

- Черв'як мозочка
- Щілини мозочка
- Листки мозочка
- Клаптик
- Дерево життя
- Кора мозочка
- Зубчасте ядро
- Нижня мозочкові ніжка
- Середня мозочкові ніжка
- Верхня мозочкові ніжка
- Проміжний мозок
- Таламус
- Передній горбок таламуса
- Подушка таламуса
- Мозкова смуга таламуса
- Епіталамус
- Повідець
- Повідцевий трикутник
- Шишкоподібна залоза
- Метаталамус
- Бічне колінчасте тіло
- Присереднє колінчасте тіло
- Гіпоталамус
- Зорове перехрестя
- Зоровий шлях
- Сірий горб
- Лійка
- Сосочкове тіло
- Третій шлуночок
- Стінки
- Міжшлуночковий отвір
- Отвір водопроводу мозку
- Півкуля великого мозку
- Поздовжня щілина великого мозку
- Бічна ямка великого мозку
- Лобова частка
- Тім'яна частка
- Сконева частка
- Потилична частка
- Острівець
- Верхньобічна поверхня великого мозку
- Центральна борозна
- Бічна борозна
- Лобова частка
- Лобовий полюс
- Передцентральна борозна
- Передцентральна звивина
- Верхня лобова борозна
- Нижня лобова борозна
- Верхня лобова звивина
- Середня лобова звивина
- Нижня лобова звивина
- Висхідна гілка
- Передня гілка
- Покришкова частина
- Трикутна частина
 - Очноямкова частина
- Тім'яна частка
- Зацентральна борозна
- Зацентральна звивина
- Верхня тім'яна часточка
- Внутрішньотім'яна борозна
- Нижня тім'яна часточка
- Кутова звивина
- Надкрайова звивина
- Сконева частка
- Верхня сконева борозна
- Нижня сконева борозна
- Верхня сконева звивина
- Середня сконева звивина
- Нижня сконева звивина
- Поперечні скроневі звивини
- Потилична частка
- Потиличний полюс
- Острівець
- Звивини острівця
- Присередня і нижня поверхні півкулі великого мозку
- Борозна мозолистого тіла
- Борозна пояса
- Поясна звивина
- Перешийок поясної звивини
- Морсьькокони́кова борозна
- Приморсьькокони́кова звивина
- Гачок
- Зубчаста звивина нюхова борозна
- Прицентральна борозна
- Прицентральна часточка
- Передклин
- Тім'яно-потилична борозна
- Кли́н
- Острогова борозна
- Язикова звивина
- Обхідна борозна
 - Присередня потилично-сконева звивина
- Потилично-сконева борозна
- Бічна потилично-сконева звивина
- Пряма звивина
- Нюхова борозна
- Очноямкові борозни
- Очноямкові звивини
- Мозолисте тіло
- Дзьоб
- Коліно
- Стовбур
- Валик
- Прозора перегородка
- Склепіння
- Стовп
- Тіло
- Ніжка
- Нюхова цибулина
- Нюховий шлях
- Нюховий трикутник
- Передня пронизана речовина
- Основні ядра
- Сму́гасте тіло
- Хвостате ядро
- Голова
- Тіло
- Хвіст
- Сочевицеподібне ядро
- Лушпина
- Бічна бліда куля
- Присередня бліда куля
- Огорожа
- Бічні шлуночки
- Центральна частина бічного шлуночка
 - Стінки центральної частини
- Передній (Лобовий) ріг бічного шлуночка
- Стінки переднього рогу
- Задній (Потиличний) ріг бічного шлуночка
- Стінки заднього рогу
- Пташина острога бічного шлуночка
- Обхідне підвищення бічного шлуночка
- Нижній (Скроневий) ріг бічного шлуночка
- Стінки нижнього рогу
- Морський коник
- Міжшлуночковий отвір
- Зовнішня капсула кінцевого мозоку
- Внутрішня капсула кінцевого мозоку
- Передня ніжка внутрішньої капсули
- Коліно внутрішньої капсули
- Задня ніжка внутрішньої капсули

Спинномозкова тверда оболонка
 Тверда оболонка головного мозку
 -- Серп великого мозку
 -- Серп мозочка
 -- Намет мозочка
 -- Діафрагма сідла
 -- Пазухи твердої оболони
 --- Верхня стрілова пазуха
 --- Нижня стрілова пазуха
 --- Пряма пазуха
 --- Потилична пазуха
 --- Поперечна пазуха
 --- Стік пазух
 --- Сигмоподібна пазуха
 --- Печериста пазуха
 --- Клино-кам'яна пазуха
 --- Верхня кам'яниста пазуха
 --- Нижня кам'яниста пазуха
 Павутинна оболонка головного мозку
 Спинномозкова павутинна оболонка
 М'яка оболонка головного мозку
 Спинномозкова м'яка оболонка
 Очне яблуко
 - Волокниста оболонка очного яблука
 -- Білкова оболонка ока
 -- Рогівка
 - Судинна оболонка очного яблука
 -- Власне судинна оболонка
 -- Війкове тіло
 -- Райдужка
 -- Зіниця
 - Сітківка
 - Кристалик
 - Склисте тіло
 Додаткові структури ока
 - Зовнішні м'язи очного яблука
 -- Бічний прямий м'яз
 -- Верхній прямий м'яз
 -- Присередній прямий м'яз
 -- Бічний прямий м'яз
 -- Верхній косий м'яз
 -- Нижній косий м'яз
 - Брова
 - Верхня повіка
 - Нижня повіка
 - Сполучна оболонка (Кон'юнктива)

-- Верхнє склепіння сполучної оболонки
 -- Нижнє склепіння сполучної оболонки
 - Сльозова залоза
 Зовнішнє вухо
 - Вушна раковина
 -- Завиток
 -- Протизавиток
 -- Козелок
 -- Протикозелок
 -- Вушна часточка
 - Зовнішній слуховий хід
 -- Зовнішній слуховий отвір
 -- Барабанна перетинка
 Середнє вухо
 - Барабанна порожнина
 -- Покривельна стінка
 -- Яремна стінка
 -- Лабіринтна стінка
 -- Сосокподібна стінка
 -- Сонна стінка
 -- Перетинчаста стінка
 -- Стремінце
 -- Коваделко
 -- Молоточок
 - Слухова труба
 Внутрішнє вухо
 - Кістковий лабіринт
 -- Присінок
 -- Півколові канали
 -- Завитка
 - Перетинчастий лабіринт
Черепні нерви
 - Зоровий нерв (II пара)
 - Окоруховий нерв (III пара)
 - Блоковий нерв (IV пара)
 - Трійчастий нерв (V пара) та його вузол
 -- Очний нерв (1 гілка V пари)
 -- Верхньощелепний нерв (2 гілка V пари)
 -- Нижньощелепний нерв (3 гілка V пари)
 --- Вушно-скроневи нерв
 --- Язиковий нерв
 --- Нижній комірковий нерв
 - Відвідний нерв (VI пара)
 - Лицевий і проміжний нерви (VII пара)
 - Присінково-завитковий нерв (VIII пара)
 - Язикоглотковий нерв (IX пара)
 - Блукаючий нерв (X пара)

-- Поворотний гортанний нерв
 - Передній і задній блукаючі стовбури
 - Додатковий нерв (XI пара)
 - Під'язиковий нерв (XII пара)

Перелік практичних навичок до модулю 3 "Судини і нерви голови, шиї, тулуба та кінцівок"

Аорта

- Цибулина аорти
 - Висхідна аорта
 - Дуга аорти
 -- Гілки дуги аорти
 - Низхідна аорта
 -- Грудна аорти
 -- Черевна аорти

Плецо-головний стовбур

- Права загальна сонна артерія
 - Права підключична артерія
 Загальна сонна артерія (права, ліва)
 Зовнішня сонна артерія
 - Верхня щитоподібна артерія
 - Язикова артерія
 - Лицева артерія
 - Потилична артерія
 - Задня вушна артерія
 - Висхідна глоткова артерія
 - Поверхнева скронева артерія
 - Верхньощелепна артерія
 --- Нижня коміркова артерія
 --- Середня оболонна артерія
 Внутрішня сонна артерія
 - Шийна частина
 - Кам'яниста частина
 - Печериста частина
 - Мозкова частина
 -- Очна артерія
 -- Передня мозкова артерія
 -- Задня сполучна артерія
 Підключична артерія (права, ліва)
 - Хребтова артерія
 -- Основна артерія
 --- Задня мозкова артерія
 - Внутрішня грудна артерія
 - Щито-шийний стовбур
 -- Нижня щитоподібна артерія
 - Реброво-шийний стовбур
 - Поперечна артерія шиї

Артеріальне коло мозку
 Внутрішня яремна вена
 - Лицева вена
 - Занижньощелепна вена
 Зовнішня яремна вена
 - Передня яремна вена
 Верхня порожниста вена
 Плече-головна вена (права, ліва)
 Грудна протока
 Грудна аорта
 - Задні міжреброві артерії
 Черевна аорта
 - Нижня діафрагмова артерія
 - Поперекові артерії
 - Черевний стовбур
 -- Ліва шлункова артерія
 -- Селезінкова артерія
 --- Ліва шлунково-чепцева артерія
 -- Загальна печінкова артерія
 --- Шлунково-дванадцятипалокишкова артерія
 ---- Права шлунково-чепцева артерія
 ---- Верхня підшлунково-дванадцятипалокишкова артерія
 --- Права шлункова артерія
 -- Власна печінкова артерія
 - Верхня брижова артерія
 -- Нижня підшлунково-дванадцятипалокишкова артерія
 -- Порожньокишкові артерії
 -- Клубовокишкові артерії
 -- Клубово-ободовокишкова артерія
 -- Права ободовокишкова артерія
 -- Середня ободовокишкова артерія
 - Нижня брижова артерія
 -- Ліва ободовокишкова артерія
 -- Сигмоподібна артерія
 -- Верхня прямокишкова артерія
 - Середня надниркова артерія
 - Ниркова артерія
 - Яєчкова (яєчникова) артерія
 Спільна клубова артерія

Внутрішня клубова артерія
 - Клубово-поперекова артерія
 - Верхня сіднична артерія
 - Нижня сіднична артерія
 - Затульна артерія
 - Пупкова артерія
 - Маткова артерія
 - Внутрішня соромітна артерія
 - Нижня міхурові артерія
 - Середня прямокишкова артерія
 Спільна клубова вена (права, ліва)
 Нижня порожниста вена
 - Поперекові вени
 - Яєчкова (яєчникова) вена
 - Ниркова вена
 - Надниркова вена
Внутрішня клубова вена
 Ворітна печінкова вена
 - Верхня брижова вена
 - Нижня брижова вена
 - Селезінкова вена
 Пахвова артерія
 - Грудо-надплечова артерія
 - Бічна грудна артерія
 - Підлопаткова артерія
 -- Грудо-спинна артерія
 -- Огинальна артерія лопатки
 - Задня огинальна артерія плеча
 - Передня огинальна артерія плеча
 Плечова артерія
 - Глибока артерія плеча
 - Верхня ліктюва обхідна артерія
 - Нижня ліктюва обхідна артерія
 Променева артерія
 - Поверхнева долонна гілка
Ліктюва артерія
 - Загальна міжкісткова артерія
 Поверхнева долонна дуга
 Глибока долонна дуга
 - Загальні долонні пальцеві артерії
 Підключична вена
 - Пахвова вена
 - Головна вена
 - Основна вена
 - Плечові вени
 - Ліктюві вени
 - Променеві вени

Зовнішня клубова артерія
 - Нижня надчеревна артерія
 Стегнова артерія
 - Поверхнева надчеревна артерія
 - Глибока стегнова артерія
 -- Присередня огинальна артерія стегна
 -- Бічна огинальна артерія стегна
 - Низхідна колінна артерія
 Підколінна артерія
 - Бічна верхня колінна артерія
 - Присередня верхня колінна артерія
 - Бічна нижня колінна артерія
 - Присередня нижня колінна артерія
 - Середня колінна артерія
Передня великогомілкова артерія
 - Тильна артерія стопи
 -- Дугоподібна артерія
 Задня великогомілкова артерія
 - Малоогомілкова артерія
 - Бічна підшвова артерія
 - Присередня підшвова артерія
Зовнішня клубова вена
 - Стегнова вена
 - Велика підшкірна вена
 - Глибока стегнова вена
 - Підколінна вена
 - Мала підшкірна вена
 - Передні великогомілкові вени
 - Задні великогомілкові вени
Симпатичний стовбур
 - Вузли симпатичного стовбура
 - Міжвузлові гілки симпатичного стовбура
 - Великий нутрощевий нерв
 - Малий нутрощевий нерв
 - Черевне сплетення та вузли
Спинномозкові нерви
 Шийне сплетення
 - Шийна петля
 - Малий потиличний нерв
 - Великий вушний нерв
 - Шийний поперечний нерв
 - Діафрагмовий нерв
 Плечове сплетення
 - Стовбури

- Верхній стовбур
- Середній стовбур
- Нижній стовбур
- Надключична частина
- Довгий грудний нерв
- Підключичний нерв
- Надлопатковий нерв
- Грудо-спинний нерв
- Присередній грудний нерв
- Бічний грудний нерв
- Підключична частина
- Бічний пучок
- Присередній пучок
- Задній пучок
- М'язово-шкірний нерв
- Серединний нерв
- Ліктьовий нерв
- Променевий нерв
- Пахвовий нерв
- Присередній шкірний нерв
плеча
- Присередній шкірний нерв
передпліччя
- Міжреброві нерви
- Поперекове сплетення
- Клубово-підчеревний нерв
- Клубово-пахвинний нерв
- Статено-стегновий нерв
- Бічний шкірний нерв стегна
- Затульний нерв
- Стегновий нерв
- Крижове сплетення

3.3. Контрольні завдання до самостійної роботи

Теми рефератів

Тема 1. Оболонки спинного і головного мозку

1. Менінгіальна оболонка
2. Павутинна оболонка
3. Судинна оболонка
4. Міжоболонкові простори

Тема 2. Гіпофіз

1. Аденогіпофіз
2. Нейрогіпофіз

3.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальна учбово-дослідницька (УДРС) або науково-дослідницька (НДРС) робота здобувачів (по вибору) припускає:

- підготовку огляду наукової літератури (реферату);
- підготовку ілюстративного матеріалу по даних темах (мультимедійна презентація, набір таблиць, схем, малюнків і тому подібне);
- виготовлення учбових і музейних препаратів, моделей;

3.5. Інші заохочення

- проведення наукового дослідження в рамках студентського наукового кружка кафедри;
- участь в науковій тематиці кафедри;
- участь в анатомічних олімпіадах і ін.

3.6. Правила оскарження оцінки

Оскарження оцінки проводиться згідно положення «Про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти Харківського національного медичного університету», наказ від 30.09.2020р. №252.

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013-03-25-12-07-55&catid=4%3A2011-05-04-07-20-12&Itemid=19&lang=uk

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти

працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Здобувачі можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення здобувачів на практичні заняття.

Відвідування пацієнтів під час курації в лікарні можливо за умови наявності у здобувачів відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію), або іншими інфекційними захворюваннями згідно поточної епідемічної ситуації.

Здобувачі з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання здобувача це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь здобувачів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі здобувачі ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних

домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються здобувачам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра анатомії людини підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів та здобувачок очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Анатомія людини : підручник : у 3 т. / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін [та ін.]. – 7-ме вид., доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2019.
2. Анатомія дитини (з основами ембріології та вадами розвитку) : навчально-методичний посібник для здобувачів вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів / І. І. Бобрик, В. С. Школьніков, С. Д. Максименко, Ю. Й. Гумінський. - Луганськ : Віртуальна реальність, 2012.
3. Черкасов В.Г. Історія анатомія (хронологія розвитку та видатні анатоми) / В.Г. Черкасов, Ю.Й. Гумінський, Е.В. Черкасов, В.С. Школьніков. – Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2012. – 148 с.
4. Анатомія людини : у 3-х т. / Під ред. В.Г. Ковешнікова. - Луганськ : Вид- во «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2008. - 400 с
5. Анатомія людини : підручник / [Кривко Ю. Я., Черкасов В. Г., Кравчук С. Ю. Сопнева Н. Б. та ін.]; за ред.: проф. Кривка Ю. Я., проф. Черкасова В. Г. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 448с.
6. Атлас анатомии человека: учеб. пособие в 4-х томах / Р. Д. Синельников, Я. Р. Синельников, А. Я. Синельников ; ред. А. Г. Цыбулькин. - 7-е изд., перераб. - М. :

- Новая волна, 2012.
7. Sobotta. Атлас анатомії людини. У двох томах. Переробка та редакція українського видання: В. Г. Черкасов., пер. О. І. Ковальчука. - Київ : Український медичний вісник, 2009.
 8. Неттер Ф. Г. Atlas of Human Anatomy. Атлас анатомії людини: переклад 7-го англ. Вид.: двомовне вид. / Френк Г. Неттер; наук. Ред. Перекладу Л. Р. Матешук-Вацеба, І. Є. Герасимюк, В. В. Кривецький, О. Г. Попадинець. – К. – ВСВ «Медицина», 2020. – 736 с.
 9. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В. Г. Черкасов, І. І. Бобрик, Ю. Й. Гумінський, О. І. Ковальчук. – Вінниця: НоваКнига, 2010. – 392с.
 10. Анатомія людини (у двох частинах) : підручник / За ред. К.А. Дюбенка. – Ч.1. – К. : ВАТ «Поліграфкнига», 2008. – 528 с.
 11. Конспект лекцій з дисципліни «Анатомія людини» / Григор'єва О.А., Світлицький А.О. - — Запоріжжя : [ЗДМУ], 2020. — 173 с
 12. Матешук-Вацеба Л. Р. Нормальна анатомія: навчально-методичний посібник / Л. Р. Матешук-Вацеба; Львівський національний медичний ун-т ім. Д. Галицького. – Львів: Наукове товариство ім. Шевченка; Вінниця: Нова Книга, 2019. – 432 с.: іл
 13. Анатомія людини: навч. посібник. для студ. вис. навч. завід. IV рівнів. акр. / В. Г. Черкасов, С. Ю. Кравчук. – Вінниця: Нова книга, 2014. – 640 с.
 14. Анатомія опорно-рухового апарату: будова, особливості дитячого віку та вади розвитку: навчально-методичний / Я.А. Тарасенко, О.О. Тихонова. – Полтава, 2018. – 205 с.
 15. Чернокульський С.Т., Єрмольєв В.О. Навчально-методичний посібник для студентів та викладачів ВМНЗ. Анатомія судин та нервів тулуба (ангіоневрологія) (видання п'яте, доповнене). - Київ. / Книга-плюс. 2016.

Допоміжна література:

1. Atlas of Regional Anatomy of the Brain Using MRI: With Functional Correlations / J. C. Tamraz, Y. G. Comair. - [S. 1.] : Springer, 2000. - 328 p.
2. McCraw and Arnold's Atlas of Muscle and Musculocutaneous Flaps / J. B. McCraw, Ph. G. Arnold. - [S. 1.] : Lippincott Williams & Wilkins, 1986. - 735 p.
3. Clinical Anatomy / Ellis Harold. - 11th ed. - [S. 1.] : Blackwell Publishing Limited, 2006. - 439 p.
4. The Human Body: An Introduction to Structure and Function / Adolf Faller, Michael Schuenke, Gabriele Schunke. - [S. 1.] : Thieme, 2004. - 708 p.
5. Grant's Atlas of Anatomy / ed.: A. M.R. Agur, A. F. Dalley. - 12th ed. - [S. 1.]: Lippincott Williams & Wilkins, 2009. - 1627 p.
6. Bones and Muscles: An Illustrated Anatomy / Virginia Cantarella. - [S. 1.] : Wolf Fly Press, 1999. - 190 p
7. Neuroanatomy (MRI and CT) / D. E. Haines. - 6 ed. - [S. 1.] : Lippincott Williams & Wilkins, 2000. - 300 p.
8. Color Atlas of Human Anatomy :учебник. Vol. 1. Locomotor System / W. Kahle, H. Leonhardt, W. Platzer. - 3-rd revised ed. - New York : Thieme, 1986. - 226 p.
9. Color Atlas of Human Anatomy: учебник. Vol. 3. Nervous System and Sensory Organs /

- W. Kahle, H. Leonhardt, W. Platzer. - 3-rd revised ed. - New York : Thieme, 1986. - 374 с.
10. Color Atlas of Human Anatomy: учебник. Vol. 2. Internal Organs / H. Leonhardt. - 3-rd revised. - New York : Thieme, 1998. - 361 с.
 11. Anatomy at a Glance: атлас / O. Faiz, D. Moffat. - Oxford : Blackwell Science, 2002. - 177 р.
 12. Gray's Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice : учебник / ed. S. Standring. - [S. l.] : Elsevier Inc., 2008. - 2504 р.
 13. Human Anatomy: учеб. пособие / К. Saladin. - Boston : McGraw-Hill, 2004.- 802 р.
 14. Pocket atlas of human anatomy based on the International nomenclature: атлас / H. Feneis, W. Dauber. - 4th ed. - - Stuttgart ; N.Y. : Thieme, 2000. - 509 р.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://31.128.79.157:8083/course/view.php?id=496>